

2

Limburgs Tijdschrift voor *Genealogie*

uitgave van de sectie genealogie van het Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap

Concept-Verslag jaarvergadering

*Drie kleindochters van opa Leo Quaedvlieg
en de Zusters van Liefde*

*Oorlogsdagboek 1940-1945 van
Christiaan Johann Henskens*

JAARGANG 38 | JUNI 2010

Inhoudsopgave

Mededelingen, vragen, boekbesprekingen, signalementen, aanvullingen, enz.	34
Concept-verslag Jaarvergadering Sectie Genealogie LGOG op 14 april 2010, door ing. P.L.M. van Hoof, Randenborgweg 51, 6118 GJ Nieuwstadt	36
Drie kleindochters van opa Leo Quaedvlieg en de Zusters van Liefde, door Jan J.M. Quaedvlieg, Gerard Jungenstraat 5, 5913 XX Venlo	41
Oorlogsdagboek 1940-1945 van Christiaan Johann Henskens, door W. Nolten, Bruinkoolweg 30, 6414 BJ Heerlen	50

Bijdragen voor het Limburgs Tijdschrift voor Genealogie worden ingewacht door de redactie. Illustraties dienen vrij van rechten te worden aangeleverd. Bij plaatsing van de bijdrage vervallen de auteursrechten en de reprorechtvergoedingen aan Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap.

verschijnt vier maal per jaar

Administratie, lidmaatschappen, losse nummers:
L.G.O.G., Postbus 83, 6200 AB Maastricht, tel. 043 - 321 25 86
Postbank 1037880 t.n.v. L.G.O.G.

Redactie:
Harry Strijkers
Wim Nolten

Redactie-adres:
Kleine Steeg 1-9, 6131 KJ Sittard, tel. 046 - 433 29 30
e-mail: h.strijkers@hetnet.nl

Het werk van het Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap wordt in belangrijke mate financieel ondersteund door de Provincie Limburg.

ISSN 0169-5177

MEDEDELINGEN

Kopij

Uw bijdrage, kort of lang, is nog altijd welkom. U weet: een tijdschrift bestaat bij de gratie van de schrijvende leden. Die moeten het tijdschrift vullen. Dat doet de redactie niet.

Waalbrugspeld voor oud-bestuurslid Jan-Willem Koten

Op maandagavond 22 februari 2010 kreeg de tachtigjarige Jan-Willem Koten in het Wijkcentrum Dukenburg-Meijhorst, de Zilveren Waalbrugspeld opgespeld door de Nijmeegse wethouder Hans van Hooft. Oud-bestuurslid Koten ontvangt de gemeentelijke onderscheiding vanwege zijn vele verdiensten voor het Nijmeegse stadsdeel Dukenburg. Dr. Jan-Willem Koten verricht meer dan dertig jaar werk voor de nieuwsvoorziening in Dukenburg en Lindenholt. Hij doet verslag van allerlei activiteiten en snijdt verschillende thematische onderwerpen aan. Deze kunnen uiteen lopen van de islam tot verkiezingsuitslagen. Hij werkte voor het Wijkblad Dukenburg, voor Trefpunt en nu voor De Dukenburger. Koten is ook actief op sociaal gebied, zet zich in voor bewonersplatforms en neemt deel in tal van besturen.

Erratum

In de vorige editie van het LTG. is in het artikel Vrederechter en genealogie bij de afbeelding op bladzijde 9 een ten dele onjuiste tekst opgenomen. De aldaar vermelde datum 2 juli 1823 moet zijn 2 januari 1824. De op bladzijde 7 rechterkolom onderaan vermelde geboortedatum 22 mei 1798 moet zijn 16 juli 1798.

H.J.O. Martens.

BOEKEN

DIRIGENTEN IN LIMBURG Opus magnum van Harry Strijkers

In het najaar van 2010 zal de Stichting Charles Beltjens Sittard een omvangrijk boekwerk uitgeven over dirigenten van Limburgse harmonieën en fanfares. Het is een biografisch woordenboek, geschreven en samengesteld door streekhistoricus Harry Strijkers uit Sittard. Strijkers heeft in de loop der jaren een behoorlijk aantal gedenkboeken van muziekkorpsen samengesteld. Hierin besteedde hij altijd veel aandacht aan biografieën van de dirigenten van het betreffende korps. De gegevens daarvoor waren niet zo maar voorhanden en het kostte hem elke keer veel tijd en spuurwerk om ze te achterhalen. Ondanks, maar ook dankzij dit probleem rijpte gaandeweg het idee om van alle bekende dirigenten van Nederlands-Limburgse blaasmuziekkorpsen dergelijke biografische schetsen te "componeren".

Harry Strijkers

DIRIGENTEN IN LIMBURG

Biografisch woordenboek van harmonie- en fanfare-dirigenten

Onderzoek

Als criterium om een dirigent in dit biografisch woordenboek op te nemen geldt dat hij daadwerkelijk voor een Limburgse blaasmuziekkorps gedirigeerd moet hebben, ongeacht de tijdsperiode en of hij wel of niet in Limburg is geboren en of hij beroepsmusicus is of was, geschoold of autodidact.

Volledigheid kan echter niet worden gegarandeerd, compleetheid is zelfs onmogelijk. Menig dirigent is in het grijs verleden in de vergetelheid geraakt. Soms is alleen zijn naam, een jaartal en het muziekkorps dat hij dirigeerde, bekend. Zoveel mogelijk zijn de geboorte- en overlijdensdatum en de geboorte- en overlijdensplaats vermeld, aangevuld met relevante informatie over opleiding en de korpsen waarbij de dirigent heeft gefunctioneerd.

Inhoud

De resultaten van het jarenlange speurwerk gaat gebundeld worden in een naslagwerk. Het is het eerste boek dat op lexicografische wijze aandacht besteedt aan de verdiensteelikheden van deze beroepsgroep. Uniek voor Limburg en wellicht ook voor Nederland. Na het voorwoord beschrijven enkele inleidende hoofdstukken het ontstaan van de muziekkorpsen in Limburg, het doel van het dirigeren en de opleidingsgeschiedenis. Dan worden in alfabetische volgorde alle Limburgse dirigenten, voor zover bekend, in een biografische schets beschreven met bronvermelding. Afhankelijk van de gevonden informatie kan de levensbeschrijving variëren van beknopt tot zeer uitgebreid. Het ongeveer 320 bladzijden tellend boekwerk is verlicht met vele foto's. Het was echter niet doenlijk van elke dirigent een portret af te drukken. Het boekwerk wordt gedrukt op stevig 115 grams gesatineerd papier, formaat 17 x 24 cm ingenaaid in een fraaie harde kaft. De oplage van het boek zal worden bepaald

aan de hand van het aantal intekenaren. Herdruk is derhalve niet mogelijk!

De intekenprijs is vastgesteld op € 28,50.

Na verschijnen zal het boek in beperkte mate en tegen een hogere prijs alleen bij enkele geselecteerde boekhandels verkrijgbaar zijn.

Intekenen op het boek is alleen mogelijk door overmaking van € 28,50 op bankrekening 578133334 t.n.v. de Stichting Charles Beltjens, Kleine Steeg 1-9, 6131 KJ Sittard met vermelding van uw huisadres.

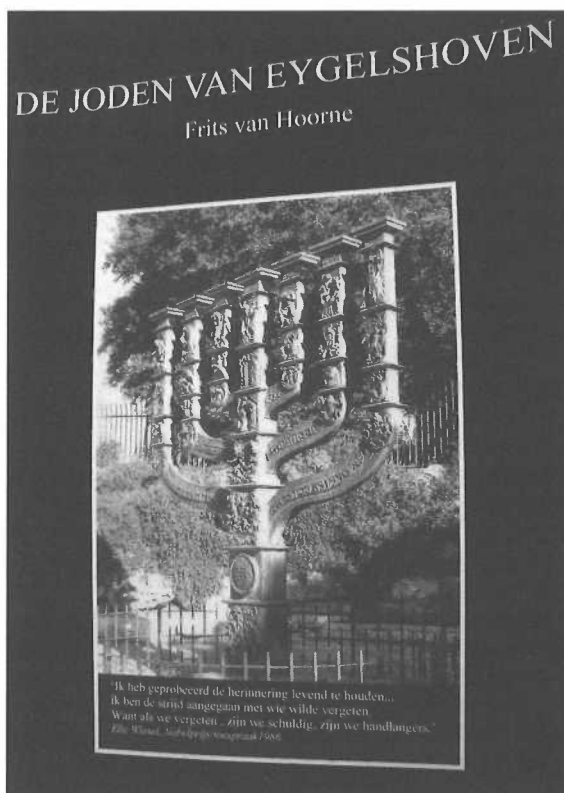
Wilt u het boek per **post** toegezonden krijgen, kost u dat € 5,00 meer!

Inlichtingen: secretariaat Stichting Charles Beltjens, Kleine Steeg 1-9, 6131 KJ Sittard, tel. 046-4332930 of h.strijkers@hetnet.nl

De Joden van Eygelshoven

Van de hand van Frits van Hoorne verscheen een boek waarin de lotgevallen van acht joodse medeburgers uit Eygelshoven worden belicht. Zeven van hen waren Duitse vluchtelingen. Het achtste slachtoffer betrof een alleenstaande, in Amsterdam geboren, man. Een joodse man bleef gespaard, omdat hij met een rooms-katholieke vrouw was getrouwd.

Het boek is geen wetenschappelijke studie, maar constaterend van aard. Centraal in het boek staat de visie van de beroemde Ierse staatsman en filosoof Edmond Burke (1729-1797), die stelde dat het enige dat nodig is om het kwade te laten zegevieren is dat fatsoenlijke menselijke wezens er niets tegen ondernemen.

Het 248 pagina's tellend boek is te koop voor € 19,75 bij uitgeverij-grafisch buro Wiel Eijdem's, Veldhofstraat 56, 6471 CK Eygelshoven, tel. 045-5465282 en e-mail: w.j.h.eijdem's@hetnet.nl

Adel aan de Maas, Roer en Geul, deel II

Het eerste deel van deze serie heeft enthousiaste reacties opgeleverd, zowel nationaal als internationaal. Deel II van deze reeks is weer een samengaan van verschillende stemregisters geworden, ook nu weer voorzien van vele foto's, afbeeldingen, familiewapens en een register van familie- en persoonsnamen. Een historische blik op Adel aan Maas, Roer en Geul geeft elitedeskundige en historicus dr. Joop de Jong van de Universiteit Maastricht. Hij voert ons langs de nieuwste lijnen van geschiedschrijving en verschaft de lezer tevens een verjongde kijk op de Limburgse adels-geschiedenis. De laatste adellijke kasteelvrouwe van Neubourg in Gulpen, gravin Christine, was een standbewuste dame met negentiende eeuwse allures. In weerwil daarvan stamt ze af van een Napoleontische revolutionair. Hier wordt een portret neergezet met een scherp oog voor het adellijke karakter. Terug in de tijd worden de ridders in gevangenschap Reinald van Valkenburg en Johan van Gronsveld belicht. De auteur weet van historisch materiaal boeiende tijdsbeelden te maken. Ridders met aloude namen die aan de wieg hebben gestaan van de verdwenen graafschappen Valkenburg en Gronsveld. De adellijke familie Cortenbach was de leverancier van leden van de Duitse Orde. Ooit was Cortenbach een naam die bekendheid genoot

tot in Wenen. Edellieden uit dit geslacht wisten op te klimmen tot leiders en diplomaten van Europees formaat, invloedrijke geestelijke heren en een beroemde landcommandeur.

Vanuit een onbeduidend geslacht van ridders en land-edelen wisten de Zuid-Limburgse Schaesbergs door ambitie, talent, volharding en loyaliteit de begeerde rang en status van soevereine Rijksvorsten te bereiken. Egidius van de Weyer was ridder en eerste stadhouder van de Keurkeulse Mankamer te Heerlen en Godart von der Heyden was ridder met een dubbele loyaliteit. Twee kleine geschiedenissen die bij uitstek het 'bouw-materiaal' zijn van de veelkleurige historie van de Maas-Rijnregio.

De Zuid-Duitse katholieke tak van het beroemde vorstenhuis De Hohenzollerns verbindt zich door huwelijk met drie adellijke geslachten aan de Maas. Opnieuw wordt hier bevestigd hoe macht, aanzien en bezit op een adellijke manier verkregen worden.

Tot slot de bibliografie van de 'Limburgse' adel; deze laat de rijkdom en veelzijdigheid zien aan publicaties over adel: genealogieën, heraldiek, kastelen alsook over adellijke lieden met een biografie.

Het boek kan worden besteld door overmaking van € 29,50 (inclusief verzendkosten) op rekeningnummer 13.46.66.852 t.n.v. Pons Mosae Editions Valkenburg aan de Geul.

P.L.M. VAN HOOF

Concept-Verslag van de Jaarvergadering in het Museum voor de Vrouw te Echt op 10 april 2010

1. Opening van de vergadering

Voorzitter Riet Palmen opent de vergadering in aanwezigheid van veertien leden en een belangstellende. In het openingswoord geeft de voorzitter aan dat het afgelopen jaar is gekenmerkt door veel overleg en vergaderen over de, op initiatief van het Genootschapbestuur, op stapel staande nieuwe Statuten en Huishoudelijk reglement van het LGOG en daaraan gekoppeld de nieuwe Reglementen voor Kringen en Secties. Het bestuur van de Sectie was hier niet altijd even gelukkig mee, hetgeen o.a. tot uitdrukking is gekomen tijdens de extra ledenvergadering van 24 oktober 2009. Om eerlijk te zijn was de verstandhouding met het bestuur van het LGOG duidelijk verstoord. Na een deze week gevoerd gesprek van de voorzitter van onze Sectie met de voorzitter van het LGOG is de ergste kou tamelijk uit de lucht en we hopen dat we in goede verstandhouding verder kunnen gaan.

Een gevolg van de meningsverschillen tussen het bestuur van het LGOG en o.a. het bestuur van de Sectie Genealogie is dat Bert van Laer, onze vice-voorzitter en penningmeester die tevens lid van het bestuur van het LGOG was, enkele weken geleden

besloten heeft met directe ingang zijn functie binnen het bestuur van het LGOG te beëindigen. Hij kwam de afgelopen jaren in toenemende mate klem te zitten tussen de mening en besluitvorming binnen het LGOG-bestuur betreffende de Secties en dan specifiek de sectie Genealogie en de mening en gevoelens binnen het bestuur van onze sectie.

2. Ingekomen stukken en mededelingen

Voor deze vergadering is bericht van verhindering ontvangen van de bestuursleden Vroomen (familiedag voor verwanten van uitgezonden militairen) en Wieërs (nog herstellende van enkele weken ziek zijn) en de leden Coopmans (Tegelen), Frints (Eersel), Knarren (Schinnen), Koten (Nijmegen), Moubis (Hulst), Patelski (Klimmen), Tacken (Horst) en Wolters (Rosmalen).

3. Notulen van de jaarvergadering d.d. 25-4-2009 en de Ledenvergadering d.d. 24-10-2009

Voor de notulen van de jaarvergadering en de extra ledenvergadering is in het convocaat voor deze

vergadering verwezen naar de publicaties in het Limburgs Tijdschrift voor Genealogie, respectievelijk Jaargang 37 (2009) pag. 35-40 en Jaargang 38 (2010) uitgave 1 (pag. 4-5).

De notulen werden zonder op- en/of aanmerkingen door de vergadering goedgekeurd met dank aan de opsteller, secretaris Piet van Hoof.

4. Secretariele verslag over 2009

Secretaris Piet van Hoof brengt verslag uit over het afgelopen (met het kalenderjaar gelijklopend) verenigingsjaar als volgt:

Bestuur:

Op 1 januari 2009 bestond het bestuur uit de volgende personen:

mevr. M.W. Palmen	voorzitter
H.J. van Laer	vice-voorzitter en penningmeester
P.L.M. van Hoof	secretaris
mevr. C.A.J. Lommen-Salden	lid
R.J.P.M. Vroomen	lid, voorzitter
	Commissie Heraldiek
M.M.J.A. Wieërs	lid
A.J. Coopmans	lid
J.H. Strijkers	hoofdredacteur LTvG
W. Nolten	redacteur LTvG

Het bestuur kwam in het jaar 2009 zelfs zes keer in vergadering bijeen, te weten: op 14 januari, 1 april, 6 mei, 10 juli, 9 september en 4 november.

Naast de jaarvergadering van de Sectie op 25 april in het Roerstreekmuseum te St.Odiliënberg had dit jaar nog een extra ledenvergadering plaats op 24 oktober te Roermond.

De heren Coopmans en Vroomen waren aftredend en de heer Vroomen statutair niet herkiesbaar. Door het bestuur werd Marc Lemmens voorgedragen als kandidaat bestuurslid en de vergadering (her)koos de heren Coopmans en Lemmens bij acclamatie. Door de tweede aanwijfsplaats in het bestuur over te hevelen van de Redactie LTvG naar de Commissie Heraldiek nam de heer Vroomen deze plaats over van de heer Nolten. Binnen het bestuur had geen verdere herverdeling van functies plaats.

Tot een extra ledenvergadering werd opgeroepen in verband met het voornemen van het Genootschapbestuur LGOG om in de nieuwe Statuten en Huishoudelijk Reglement bij de Secties geen leden meer toe te laten die niet tevens lid zijn van het LGOG, hiervan de Sectieleden op de hoogte te brengen en hun mening hierover te horen.

Het bestuur vertegenwoordigde de Sectie Genealogie:

- in het 'Historisch Café' in Gemeentearchief Roermond (op 26-1-2009).
- Bij het eerste overleg (met vertegenwoordigers van het CBG en de NGV) te Weert op 9 februari 2009 over het Internationaal Genealogisch en Heraldisch Congres in 2012 te Maastricht.
- op de Regionale Contactdag Noord-Limburg in het Kantmuseum te Horst (op zaterdag 28-3-2009, ca. 25 standhouders en 160 bezoekers).

Achter de bestuurstaafel, v.l.n.r.: Marc Lemmens, Irma Lommen-Salden, Piet Hoofs, Riet Palmen, Bert van Laer en Arno Coopmans.

- bij het Mailinglistentreffen in Tüschbroich (D) (op 26-9-2009).
  - bij de voor- en najaarsvergaderingen van de besturen van Kringen, Secties en Commissies van het LGOG (KSC).
  - in bestuurlijk overleg met het DB van het genootschapbestuur buiten de KSC om.
  - bij de overlegvergaderingen van de heemkundige organisaties in de regio Zuidoost-Limburg.
  - bij de eerste bijeenkomst van de Voorbereidingscommissie voor de Limburgse Genealogische Contactdag in 2010/2011.
- Als gevolg van samenvallende evenementen kon de Sectie dit jaar niet worden vertegenwoordigd bij de Vriendendag van het Regionaal Historisch Centrum Limburg.
- In de contacten met het Genootschapbestuur LGOG is tegen het einde van het jaar onze contactpersoon vanuit het Genootschapbestuur, de heer Van Rensch, als zodanig opgevolgd door de heer Majoor.

Het bestuur schonk speciale aandacht aan:

- het vervolg van het project 'Molens en Molenaars', het tweede meerjarige onderzoeksproject.
- de behartiging van de belangen van de leden van de Sectie Genealogie (inclusief de niet-leden van het LGOG) bij het voorbereiden van de nieuwe Statuten en Huishoudelijk Reglement van het LGOG.
- bezuinigingsmogelijkheden ter voorkoming/beperking van contributieverhoging.
- de mogelijkheden tot werving en behoud van leden voor de Sectie.
- contact met de NGV-afdelingen waarbij de Limburgse NGV-ers zijn ingedeeld.
- de voortzetting van de reeks van 'De dertig eerste voorouders van bestuursleden' in het LTvG.
- de voortgang om te komen tot een startersmap voor beginnende genealogen.

Door de commissie Heraldiek werden adviezen uitgebracht (en zijn gedeeltelijk nog in bespreking) voor de gemeentewapens en -vlaggen van de door herindeling ontstane gemeenten Leudal, Maasgouw, Onderbanken, Peel en Maas, Roerdalen en Roermond.

Leden:

Het aantal leden van de Sectie bedroeg per 31-12-2009 in totaal 559, waarvan er 395 tevens lid waren van het LGOG en 164 geen lid waren van het LGOG.

Activiteiten voor de leden:

- Een lezing (op 2-2-2009 in Sittard) door de heer Patelski over genealogisch onderzoek over de periode vóór 1800 in Zuid-Limburg (met vijftig toehoorders).
- Een lezing voor beginnende genealogen door mevrouw Palmen (op 10-3-2009) bij de H.V. Heerlerheide (met 45 toehoorders).
- Een lezing over Genealogisch Onderzoek bij de Kring Maas en Niers door de heer Van Laer (op 9-4-2009 in Ottersum met 55 toehoorders).
- De Regionale Contactdag Nederweert (op 8-3-2009 met 190 bezoekers) met o.a. een lezing door de heer Van Laer over Genealogisch Onderzoek.
- In aansluiting op de jaarvergadering (op 25-4-2009 in St. Odiliënberg) konden de 27 aanwezigen de tentoonstelling over de IJzeren Rijn bezoeken, onder leiding van de heer Slangen (uit Leiden) de kapel, de basiliek en het kerkhof bezichtigen en genieten van zijn presentatie over datgene wat slechts een keer per jaar te zien is in de grafkelder te St. Odiliënberg.
- Een lezing op 14 mei 2009 in Landgraaf met 60 toehoorders) door de heer Vroomen over Heraldiek bij OCGL.
- Een lezing (tijdens de contactavond van de HCC-regio Midden- en Zuid-Limburg op 11 september 2009 met dertig toehoorders) door mevrouw Palmen over het gebruiken van bronnen voor onderzoek.
- Een korte lezing op 28 september 2009 tijdens het Historisch Café in Gemeentearchief Roermond met 25 toehoorders) door mevrouw Lommen-Salden over emigratie naar Amerika.
- Een lezing op 5 oktober 2009 in Welten met dertig toehoorders door mevrouw Palmen over de methodiek van genealogisch onderzoek.
- Een lezing op 6 oktober 2009 in Nederweert) door de heer Van Laer over Nederweertse brouwers met honderd toehoorders.

Het jaarverslag wordt zonder op- en/of aanmerkingen door de vergadering goedgekeurd en zal, na verwijderen van het woord 'Concept' uit de titel, aan de voorzitter ter ondertekening worden aangeboden alvorens dit te archiveren.

5. Financieel verslag over 2009

Penningmeester Bert van Laer herinnert er aan dat er het vorig jaar verschillen waren tussen de overzichten van het LGOG en van de Sectie en dat er om die reden toen geen kascontrole over 2008 heeft plaats gevonden. De verantwoording en controle heeft nu aldus plaats over 2008 en 2009. De jaaroverzichten (2008 en 2009) en de overzichten van de balans bij de jaarwisselingen (2007/2008 en 2008/2009) met de verduidelijkende toelichtingen zijn zoals intussen gebruikelijk ook dit jaar weer op papier ter beschikking. In een uitvoerige toelichting wordt o.a. ingegaan op dubbel geboekte kosten voor verzending van het tijdschrift (conform vermoeden uitgesproken in verslag vorig jaar), de correctie van een reeks 'spook-

betalingen' (zie eveneens verslag vorig jaar), het batig saldo van de Regionale Contactdag, de verlaging van de oplage en het aantal pagina's van het LTG en het uiteindelijk meevallend negatief resultaat van € 191,57 (begroot was -/- € 500,00).

Na de uitvoerige toelichting heeft de vergadering geen op- en/of aanmerkingen.

6. Verslag van de Kascontrolecommissie over 2008 en 2009

Door mw. A.M.G.C. van Wegberg-Veugen wordt namens de (mede uit L.M.M. Geelen bestaande) kascontrolecommissie verklaard geconstateerd te hebben dat van alle inkomsten en uitgaven gedaan via de rekening van de penningmeester der Sectie over de periode 2008 en 2009 bank- en giroaafschriften alsmede deugdelijke rekeningen en declaraties aanwezig waren en de rekening over genoemde periode in orde werd bevonden. Het voorstel van de kascontrolecommissie tot dechargering van de penningmeester en daarmee het bestuur voor de uitvoering van het financieel beleid over de genoemde periode wordt door de vergadering bij acclamatie aangenomen.

7. Verslag van de Redactie van het Limburgs Tijdschrift voor Genealogie over 2009

Mede namens redacteur Wim Nolten brengt de hoofdredacteur Harry Strijkers aan de vergadering verslag uit over het jaar 2009 als volgt:

U heeft reeds enige tijd geleden het eerste nummer van de 38e jaargang van het Limburgs Tijdschrift voor Genealogie in 2010 ontvangen. De redactie heeft het tijdschrift 2009 toch weer vol gekregen, maar de aanvoer van kopij is niet vanzelfsprekend. Er zijn in 2009 toch weer vier maal 32 A-4 bladzijden gevuld.

In jaargang 37 van ons tijdschrift waren het, buiten de vaste rubrieken, toch weer heel wat gevarieerde bijdragen, met name:

- Index Limburgs Tijdschrift voor Genealogie 2008
- De eerste dertig voorouders van Riet Palmen
- Kapelaan Maria Theodorus Ludovicus Hubertus Riga te Nieuwstadt en zijn "Heer-broers en Heerneven"
- Limburgs emigranten uit de negentiende eeuw. De familie Gerard Deuss, Kerkstraat Born
- Aanvullingen / correcties Verongelukte mijnwerkers te Eygelshoven 1803-1972
- Verongelukte mijnwerkers te Kerkrade 1657-1815
- Conceptverslag jaarvergadering
- Stamboom Poels
- "Deelinge" van Slenaken
- De kinderen van Gerardus Vogels en Maria Caers uit Heel
- Correcties artikel kapelaan Maria Theodorus Ludovicus Hubertus Riga te Nieuwstadt en zijn "Heer-broers en Heerneven"
- Noord-Nederlanders via het Ruhrgebied naar de Zuid-Limburgse kolenmijnen
- Een geslaagde inburgering in België. Fragmentgenealogie Martens met Belgische nakomelingen

De redactie van het LTG bezig aan hun laatste jaar, Harry Strijkers (l) en Wim Nolten.

- 100 Jaar Slovenen in Limburg of vier generaties in 'de Hopel'
- Thissen in Limburg
- Zuid-Limburgse voorouders van prof. dr. J.A. Nota
- Kerkhoven in Zuid-Limburg (deel 1,2, 3 en 4)

De hoeveelheid kopij in portefeuille is gekrompen. In deel vier van het tijdschrift heeft de redactie een oproep gedaan voor kopij.

Kopij wordt alleen in digitale vorm aanvaard in Word of Word-Perfect. Ook illustraties zijn een verplicht item.

Secretaris Piet van Hoof is weer verantwoordelijk voor de index van het LTG over 2009, die inmiddels is verschenen in LTG 2010-1. Ik wil hem weer namens de redactie bedanken voor zijn werk en stipte aanlevering. Wel is deze uit bezuinigingsoogpunt niet in een extra katern opgenomen, maar binnen de reguliere pagina's gedrukt.

De gemaakte afspraak dat het tijdschrift verschijnt op 15 maart, 15 juni, 15 september en 15 december van elk jaar is redelijk nagekomen. De oplage van het tijdschrift is nog 600 exemplaren.

Tot slot:

Tijdens een van de laatst gehouden bestuursvergaderingen heeft de redactie kenbaar gemaakt samen te willen stoppen met ingang van 1 januari 2011.

Samen hebben wij (Wim Nolten en ondergetekende) vanaf 1 januari 2002 met veel genoegen het redactiewerk verricht.

Na dertig jaar onafgebroken als redactielid en twintig jaar als hoofdredacteur in het bestuur van de Sectie Genealogie te hebben meegedraaid, vind ik het persoonlijk welletjes genoeg geweest. Het wordt tijd dat de fakkel wordt overgedragen. Dat wil ook zeggen dat ik dit jaarverslag vandaag voor het laatst voorlees. Het gaat jullie allemaal bijzonder goed.

8. Nieuwe reglementen van het LGOG

Voorzitter Riet Palmén licht een aantal punten uit de voorgenomen statutenwijziging toe:

De conceptstatuten en reglementen heeft u op aanvraag kunnen ontvangen van het bureau van het LGOG. Ze zijn ook te lezen op de website van het LGOG. Het bestuur van de Sectie Genealogie heeft met een aantal punten grote moeite. In het algemeen gezegd

regelen de nieuwe statuten en reglementen de rechten en plichten van het LGOG-bestuur en de plichten van Secties en Kringen. Door niet beter te omlijnen wat er bedoeld wordt met termen als "onvoldoende functioneren", "redelijke termijn", "zo spoedig mogelijk" en "zwaarwichtige redenen" zijn, naar onze mening, zowel leden als KSC's overgeleverd aan de willekeur van het LGOG-bestuur. Daar waar het de bedoeling is om te stroomlijnen, had dit beter gekund. Verder heeft het sectiebestuur moeite met de haast waarmee een en ander tot stand is gekomen. In onze ogen zou het beter zijn geweest om zaken beter uit te kristalliseren en om te proberen om alle geledingen op een lijn te krijgen. Voor de Sectie zijn een aantal zaken van belang: Met het van kracht worden van de nieuwe statuten kan men zich niet meer aanmelden als lid van alleen een Sectie. Het is alleen nog mogelijk om lid van een Sectie te zijn in combinatie met het lidmaatschap van het LGOG. Voor de huidige leden van alléén de Sectie verandert er niets, behalve een hogere bijdrage in de administratiekosten. Omdat dit onze ogen de doodsteek zou hebben betekend voor zowel de Sectie als zeker van het tijdschrift, hebben we toestemming gevraagd en gekregen van het LGOG-bestuur om los van het totaal lidmaatschap ook een abonnement aan te bieden op het tijdschrift (LTG). Genealogen met Limburgse wortels blijven op die manier hun eigen tijdschrift behouden en worden niet opgezadeld met hoge administratiekosten.

Verder staat in de conceptstatuten dat het LGOG-bestuur de mogelijkheid heeft om een sectie aan te passen of op te heffen indien naar het oordeel van het LGOG-bestuur de betreffende sectie onvoldoende functioneert, het werkterrein is vervallen of het LGOG meer gebaat is bij een andere invulling van het werkterrein. Weliswaar wordt ook hier, zoals ook het geval is bij enkele andere artikelen er in de navolgende teksten enige rechtsbescherming gegeven, maar daarna komt de uiteindelijke beslissing te liggen bij de ALV van het LGOG, waardoor eventueel door leden die geen affiniteit met een sectie hebben, over de toekomst van die sectie wordt beslist.

Het merkwaardige aan een aantal zaken in de statuten en reglementen is dat bevoegdheden bij het LGOG-bestuur komen te liggen en pas in latere instantie bij de ALV.

We hebben als Sectiebestuur lang gedubd over de vraag of we aan onze leden een positief dan wel negatief stemadvies over de conceptstatuten moeten geven en eerlijk gezegd zijn we er nog niet uit. Persoonlijk kan ik in een aantal zaken meegaan, terwijl anderen mij absoluut tegen de borst stuiten. Ik zou graag, indien mogelijk de mening van deze vergadering willen horen.

Vanuit de vergadering wordt twijfel uitgesproken over de aanwezige kennis binnen het Genootschapbestuur omtrent genealogie, dat wat er leeft bij genealogen en hoe hier in het belang van het LGOG als geheel mee om te gaan.

Waar in de nieuwe reglementen sprake is van kennisgeving per aangetekend schrijven zal dit op grond van het redelijkheidbeginsel toch op zijn minst tweezijdig moeten gelden of moeten worden vervangen door schriftelijke kennisgeving en ook dan tweezijdig.

Het tempo waarmee de reglementen er doorheen worden gedrukt verstaat zich duidelijk niet met een gedegen vooroverleg met alle geledingen om te komen tot weldoordachte, weloverwogen reglementen.

De vraag omtrent stemmen bij volmacht kan vanuit de nu nog geldende statuten (artikel 13) worden beantwoord als zijnde mogelijk op grond van schriftelijke machtiging aan een ander lid, zonder beperking in het aantal machtigingen dat aan eenzelfde persoon wordt opgedragen.

Het verzoek vanuit de vergadering om via een mailing de leden te verzoeken de komende ALV in grote getale bij te wonen en bij verhindering een stemmachtiging te verstrekken blijkt unaniem te worden ondersteund en zal door het Sectiebestuur worden uitgevoerd.

9. Verkiezing bestuursleden

Aangezien het rooster van aftreden wijst in de richting van voorzitter Riet Palmen geeft zij de leiding van de vergadering voor dit agendapunt over aan vice-voorzitter Bert van Laer. Mevrouw Palmen heeft volgens het rooster van aftreden twee maal vier jaren de functie van voorzitter vervuld en zou aldus volgens de huidige reglementen niet meer herkiesbaar zijn. Zoals in het convocaat voor deze vergadering toegelicht heeft het bestuur gemeend, in verband met de zeker ook voor de Sectie Genealogie belangrijke op handen zijnde belangrijke beslissingen inzake wijziging der Reglementen, aan het Genootschap-bestuur toestemming te moeten vragen om mevrouw Palmen te mogen herbenoemen voor een overgangsperiode. Daarop is per mail d.d. 25 maart j.l. als antwoord ontvangen dat het LGOG-bestuur besloten heeft de zittingstermijnen ook voor bestuursleden van Secties tweemaal te verlengen, dit te hebben doorgegeven aan de Commissie Statutenwijziging en uitgaande van de goedkeuring door de ALV dat verlenging van het voorzitterschap van Mevrouw Palmen dan niets meer in de weg staat.

Vanuit de vergadering wordt ingebracht dat in dit antwoord een ontsnappingsformulering is ingebouwd zodanig dat ingeval de statuten in de ALV niet worden goedgekeurd, wij dan geen rechtmatig verkozen voorzitter zouden hebben. Dat zij dan zo, maar zou betekenen dat het LGOG-bestuur op de hoogte was van het feit dat ons bestuur tijdens deze vergadering niet anders kon dan het in het convocaat neergelegde voorstel in stemming te brengen. Hieraan kon nog worden toegevoegd dat ook in de Kring Weert de voorzitter al is gekozen voor zijn derde ononderbroken zittingsperiode.

Zoals uit agendapunt 2 blijkt zijn geen tegenkandidaten gesteld. De vergadering herkiest zonder hoofdelijke stemming en bij acclamatie mevrouw Palmen tot voorzitter.

De vice-voorzitter geeft met vreugde de leiding van de vergadering terug aan de herkozen voorzitter en mevrouw Palmen bedankt hartelijk voor het aan haar gegeven vertrouwen in deze voor de Sectie moeilijke omstandigheden.

10. Benoeming Kascontrolecommissie

De heer Geelen treedt af als commissielid, mw. Wegberg-Veugen blijft nog een jaar in functie en het reservelid de heer Koten treedt toe tot de commissie. Op het verzoek om aanmelding van een kandidaat als reservelid met automatische toetreding over een jaar wordt beantwoord met de kandidaatstelling van de heer Quaadvlieg (Venlo) en de benoeming door de vergadering als zodanig.

11. Vaststelling van de contributie voor het kalenderjaar 2011

In het convocaat is voorgesteld de contributie te handhaven op het niveau van € 19,00, waarboven voor de niet-LGOG-leden een toeslag voor administratie- en bureaunkosten in rekening wordt gebracht.

Op vragen vanuit de leden (in de enquête) en vanuit de vergadering over die toeslag dient te worden gesteld dat deze toeslag momenteel € 10,00 per kalenderjaar bedraagt en vastgesteld wordt door het LGOG op grond van de kosten voor het voeren van de leden-administratie, de boekhouding, het beheer van de website, het verzenden van de groepspost en het verzorgen van het verdere bestuurlijk apparaat. Met het voorstel tot handhaving van de contributie wordt door de vergadering ingestemd.

Over het bedrag van de administratie- en bureaunkosten wordt de opmerking gemaakt dat die als wel erg hoog worden ervaren (een opmerking die ook uit de enquête naar voren kwam).

12. Activiteiten in seizoen 2010-2011 en op langere termijn

Stand van zaken m.b.t. 'Project Molens en Molenaars'
Het project wordt in het laatste tijdschrift van Jaargang 38 (2010) afgesloten met artikelen over molens in Nederweert, Gennep en Merselo. Enkele kleine artikeltjes blijven daartoe welkom; deze opmerking mag zelfs als een oproep daartoe worden gezien. In reactie op deze oproep zal de heer Quaadvlieg de bewerking van een artikel ter hand nemen en stelt mevrouw Gorissen-Meuwissen een foto in het vooruitzicht.

Vervolgens wordt door het bestuur opgeroepen onderwerpen aan te melden voor een nieuw project voor 2011 en volgende jaren.

Driejaarlijks schema van activiteiten:

De Limburgdag is een predicaat dat wordt verleend door het LGOG; hierover is nog niets bekend. De voorbereidingscommissie voor de tiende Limburgse Genealogische Contactdag is aan de eerste voor-

bereidingen begonnen. Het zal tevens de eerste Interlimburgse Genealogische Contactdag worden en het ziet er naar uit dat deze op 20 maart 2011 zal gaan plaats hebben in Beek (Nederlands Limburg). Met betrekking tot het internationaal congres voor genealogie en heraldiek (gepland 2012 in Maastricht) en het 150-jarig jubileum van het LGOG en 40-jarig jubileum van de Sectie Genealogie (beiden in 2013) zijn nog geen concrete mededelingen te doen.

13. Enquête, Ledenwerving en Abonnementen LTG

Wat de enquête onder onze leden betreft kan voor de tussenstand op dit moment het volgende overzicht worden gegeven:

Inzenders: 51 LGOG-leden (>13%) en 24 Buitenleden (>14%)

Voorstanders voor een Nieuwsbrief: >97% van de inzenders

14. Rondvraag

Tijdens de rondvraag

- wordt nogmaals opgeroepen tot een goede opkomst naar de ALV.
- wordt de opmerking geplaatst dat door het LGOG weer niet voldaan is aan de statutair voorgeschreven termijn waarvóór de leden de gegevens voor de ALV beschikbaar dienen te hebben.
- kan op grond van de ledenlijstgegevens geen antwoord gegeven worden op de vraag wie sinds wanneer lid is.

15. Sluiting van de vergadering

Voordat wordt overgegaan tot het sluiten van de vergadering licht de voorzitter toe dat de rondleiding door het Museum zal moeten worden beëindigd vóór 17.00 uur in verband met de alarmbeveiliging van het gebouw.

	LGOG-leden			SG-leden		
	Voor	Tegen	Geen mening	Voor	Tegen	Geen mening
Volle pocenten						
Statuten zonder leden van alléén Secties	25	54	19	0	91	8
Overweging tot nemen van abonnement	33	56	9	54	41	4
Genealogie opnemen in De Maasgouw	11	84	3	4	83	12
Commissie Genealogie i.p.v. Sectie Genealogie	7	62	29	0	70	29

Wat betreft het beschikbaar stellen van een abonnement op het tijdschrift (LTG) is aan het LGOG-bestuur o.a. gevraagd om in te stemmen met een beoordeling van de levensvatbaarheid na een periode van vier jaren. Zodra de situatie rond de nieuwe reglementen in wat rustiger vaarwater is gekomen hopen wij te kunnen komen tot goede afspraken over het abonnement en op grond daarvan tot werving te kunnen overgaan.

Om 15.43 uur sluit de voorzitter de vergadering met dank aan de leden voor hun zeer gewaardeerde inbreng en wenst hen een leerzame rondleiding toe onder leiding van de bij uitstek deskundige conservator Annie Schreuder-Derks met de van haar bekende humorvolle presentatie.

JAN J.M.
QUAEDVLIEG

Drie kleindochters van opa Leo Quaedvlieg en de Zusters van Liefde

Fragmentgenealogie

In de inleidende tekst van het Jaarboek van het Centraal Bureau voor Genealogie deel 62 "Genealogie en de Canon" schrijft Willem Frijhoff o.a. "Genealogie kan laten zien dat de Canon van de geschiedenis over iedereen gaat, ook over minderheden, vergeten groepen of nieuwkomers. Ze vormt een ideaal en tegelijk een praktisch, voor iedereen toegankelijk hulpmiddel om de grote geschiedenis op een persoonlijke manier toe te eigenen, zodat ze ook echt voor ieder persoonlijk gaat leven. Niet alleen geeft de grote geschiedenis zo achtergrond en betekenis aan die van jezelf en van je eigen familie."

Ook in mijn boek "Een relatie uit Groenewoud. Kwartierstaat Quaedvlieg-van Bergen" begon ik met een citaat van prof. Frijhoff. Dit luidde: "Het vastleggen van het heden is weer van groot belang voor de toekomstige genealogen. Wij zijn het verleden van de toekomst". Aldus prof. Frijhoff in een T.V.-les op 27 sept. 1988.

Frijhoff schrijft nu ook: "Als genealogie inderdaad zo belangrijk is als genealogen stellen, moet het denkbaar zijn aan ieder venster een genealogisch, persoons-historisch of heraldisch verhaal vast te knopen. Het hier volgende verhaal wil ik graag koppelen aan de persoon van Aletta Jacobs, 1848-1929. Met andere vrouwen streed zij zeker vijftig jaar lang voor gelijke rechten voor vrouwen. In 1919 werd in ons land het

Verklaring van het verlenen van het Amerikaans staatsburgerschap van Zuster Magella Quadvlieg met daarin een charmante foto van haar.

THE UNITED STATES OF AMERICA

ORIGINAL
TO BE GIVEN TO
THE PERSON NATURALIZED

No. 7817314

DEPARTMENT OF JUSTICE

Petition No. 12,093

Personal description of holder as of date of naturalization: Date of birth March 9, 1911 *sex* female
complexion fair *color of eyes* blue *color of hair* brown *height* 5 feet 2 inches
weight 123 pounds *visible distinctive marks* none
Marital status single *former nationalities* Netherlands

I certify that the description above given is true, and that the photograph affixed hereto is a likeness of me.

Seal

Paulina Quadvlieg (Sister Mary Magella)
(Complete and true signature of holder)

UNITED STATES DISTRICT COURT
DISTRICT OF MINNESOTA
THIRD DIVISION

Be it known that at a term of the District Court of the United States held pursuant to law at St. Paul, Minnesota on January 15, 1958 the Court having found that Paulina Quadvlieg (Sister Mary Magella) then residing at Salve Regina Memorial Hosp., Hastings, Minnesota intends to reside permanently in the United States (whom so required by the Naturalization Laws of the United States) had in all other respects complied with the applicable provisions of such naturalization laws, and was entitled to be admitted to citizenship, thereupon ordered that such person be and she was admitted as a citizen of the United States of America.

In testimony whereof the seal of the court is hereunto affixed this 15th day of January in the year of our Lord nineteen hundred and fifty-eight and of our Independence the one hundred and eighty-second

FRANK A. MASSEY
Clerk of the U. S. District Court

By *Lawrence R. Zapper* Deputy Clerk

DEPARTMENT OF JUSTICE

It is a violation of the U. S. Code (and punishable as such) to copy, print, photograph, or otherwise illegally use this certificate.

vrouwenkiesrecht ingevoerd; in 1922 gingen de vrouwen voor het eerst naar de stembus. In de verdere precisering van Alette Jacobs stellen de auteurs Yvonne Prins en Dimphéna Groffen, dat zij onder andere ook staat voor vrouwen, die actief zijn op het gebied van armoedebestrijding, maatschappelijke zorg en beter onderwijs. In het nu volgende genealogisch verhaal over drie kleindochters van Leo Quaadvlieg wil ik laten zien, hoe deze drie vrouwen uit het geslacht Quaadvlieg en Linssen hun levensbestemming hebben gevonden binnen de Congregatie Zusters van Liefde uit Tilburg.

Het geslacht Quaadvlieg en Linssen en de Zusters van Liefde uit Tilburg

Het zal in het najaar van 1999 geweest zijn, dat mijn kamerkoor Animato in Venlo de viering van een kloosterjubileum bij de Zusters van Liefde aldaar ging opluisteren. Na de plechtige hoogmis was er een feestelijke bijeenkomst, waarbij het koor nogmaals zong. Bij dit optreden werd mijn naam Jan Quaadvlieg genoemd, waarop een hoogbejaarde zuster achter in de zaal riep: "Zo heet mijn moeder ook." Nou, daar wilde ik meer van weten. En toen kwam het verhaal hoe zij met drie nichtjes bij de Zusters van Liefde waren ingetreden. Ik vond, dat zuster Magdalena Linssen enigszins gelijkenis vertoonde met twee zussen van mijn vader, onze tante Fien en tante May. Als genealoog was mijn interesse gewekt en ik besloot de verwantschap van de drie zusters na te pluizen. Begin 2006 vroeg ik bij het Generaal Archief van de

Zusters van Liefde te Tilburg gegevens op over zuster Magella Quadvlieg, zuster Adolphine Quaadvlieg en zuster Magdalena Linssen.

Met deze gegevens ging ik aan de slag. May Quaadvlieg heeft in zijn genealogie uit 1988 "Tussje Krimes en Sint Berb" op bladzijde 144 geschreven over ene Peter Mathijs Linssen uit Panheel, die getrouwd zou zijn geweest met ene Maria Theodora Paulina Quaadvlieg uit Jabeek. Hij plaatst zijn summiere gegevens rond 1890. Maar de hiervoor genoemde Peter Linssen trouwt eerst in 1904 met zijn Maria Quaadvlieg. De geboortejaren van de drie zusters liggen een aantal jaren later: Magella in 1911, Magdalena in 1912 en Adolphine in 1914. De zusters Magella en Adolphine zijn geboortig uit Linne; Magdalena Linssen uit Spekholzerheide. Door fusie van gemeenten is het archief van de gemeente Linne thans ondergebracht in het gemeentehuis van Maasbracht. Reeds eerder was ik eens wezen snuffelen in het gemeentearchief van Roermond, waar ik het echtpaar Quaadvlieg-Knooren aantrof. Zij werden in Roermond ingeschreven op 2 november 1903 en gingen wonen aan de Kapellerlaan 163B. Als vorige woonplaats gaven zij Linne aan. Dit gegeven gaf mij een goede aanwijzing, dat ik in de goede richting zoekende was. Dit echtpaar had vijf kinderen, allen geboren te Jabeek. Drie van deze kinderen zijn we nagegaan, aangezien elk één dochter heeft, die is ingetreden bij de Zusters van Liefde.

1. Maria Theresia Paulina Quaadvlieg, geboren 18-8-1869; zij trouwt op 34-jarige leeftijd met Peter Mathijs

Linssen op 12 januari 1904 in Heel & Panheel. In het Bevolkingsregister van Roermond wordt zij uitgeschreven op 2 maart 1904 wegens vertrek naar Kerkrade. In 1904 wordt dit paar ingeschreven in het Bevolkingsregister van Kerkrade; zij gaan wonen in de Drievogelstraat en hij geeft als beroep op steenfabrikant te zijn. Er worden 8 kinderen geboren in de jaren 1905 en 1913; vijf van hen sterven binnen het jaar. Maria Hubertina Jozefina was het op een na jongste kind binnen dit gezin. In juni 1919 verhuist het gezin naar Merkelbeek. Het moet in 1927 geweest zijn, dat bij haar het verlangen opkwam om religieuze te worden. Vier jaar later trad zij op 3 mei 1931 in bij de Zusters van Liefde in Tilburg. Zij wil dan door het leven gaan als zuster Magdalena.

2. Johannes Arnoldus Quaedvlieg, geboren 20-10-1873. Hij trouwt op 23 mei 1905 te Linne met Catharina Hubertina Engelen uit Linne; zij gaan daar ook wonen en hij laat zich in Roermond uitschrijven. Er worden vijf kinderen geboren, waarvan er twee binnen één dag kwamen te overlijden. Alle kinderen zijn geboren te Linne tussen 1906 en 1911. Paulina is de jongste in dit gezin. Moeder sterft binnen één maand na haar geboorte Vader begint een tijd later een nieuwe relatie met Maria Gertrudis Timmermans uit Sevenum. Hij huwt met haar op 27 november 1917. Het gezin verhuist dan naar Sevenum. De lagere schoolperiode brengt Paulina op diverse plaatsen door, ze begint in Linne, daarna 3 jaar in Sevenum, in het schooljaar 1922-1923 gaat zij in Roermond naar kostschool in de Voogdijstraat 10 en van 1923 tot 1925 is zij op kostschool in Val-Meer ten oosten van Tongeren. In 1926 gaat zij naar een huishoudschool in Spekholzerheide. Het gezin is inmiddels in juni 1919 verhuisd naar Kerkrade op het adres Drievogelstraat

*Mgr. Zwijzen,
stichter van de
congregatie
Zusters van
Liefde.*

84. Twee weken eerder was het gezin Linssen-Quaedvlieg van hieruit verhuisd naar Merkelbeek. In 1928 op 14 juni overlijdt haar stiefmoeder. Haar ene broer is dan thuis al vertrokken, omdat hij in Vaals ging wonen na zijn huwelijk. Haar andere broer woont in Sittard, komt in 1929 weer even thuis wonen en verhuist in oktober 1930 terug naar zijn geboorteplaats Linne. Paulina blijft dan alleen met haar vader en inwonende opa thuis achter. Op 27 april 1931 worden opa Leonard en zijn kleindochter Paulina in de gemeente Kerkrade uitgeschreven. Opa gaat naar zijn dochter in Merkelbeek en Paulina treedt dan in bij de Zusters van Liefde. Bij de tijdelijke professie ontving zij de namen Maria Magella.

3. Hendrik Arnoldus Josephus Quaedvlieg, geboren 5-1-1876; hij trouwt op 18 januari 1905 te Linne met Josephina Hubertina Haldermans uit Linne; ook zij gaan in Linne wonen. Uit dit huwelijk worden 8 kinderen geboren, waarvan Anna Maria Pauline de op een na jongste is. Zij is bijna 25 jaar, als zij haar intrede doet bij de Zusters van Liefde, namelijk op 29 oktober 1939. Zij neemt de namen aan van Zuster Maria Adolphine.

De ouders van de drie zusters zijn dus nu bekend en ook van de grootouders weten we al iets meer. Via het gewone genealogische speurwerk werden de grootouders binnen het geslacht Quaedvlieg opgespoord. En daarna volgden de overgrootouders. Vooral Mathis Joseph Quaedvlieg, geboren op 17 mei 1814 in Schaesberg kreeg mijn aandacht. Hij is de vader van Leonardus Quaedvlieg, de grootvader van de zusters. Daarnaast had hij nog negen kinderen. Bij de geboorte van de oudste Antoon Joseph op 15 maart 1836 wordt in de geboorteakte no. 23 van de gemeente Nieuwenhagen vermeld, dat Mathis en zijn gezin woonde Op den Rouwenhof. In het bovengenoemde boek van May Quaedvlieg wordt op pagina 291 vermeld, dat de tweede zoon Mathias van Jean Antoine Quaedvlieg en van Maria Madalaine Keijbets naar de Rouwenhof trok. Nu, dit kon niet missen. Met de drie zusters zitten we dus in de stam Quaedvlieg-Lindelauf. Zelf komen we in onze voorouders uit bij het echtpaar Quaedvlieg-Dortants; Antoon Quaedvlieg (gedoopt 1705), die met Gertrudis Lindelauf huwde, was de jongste zoon van het echtpaar Quaedvlieg-Dortants. Zijn oudste broer was Andreas (1690-1773), die met Anna Cremers trouwde. Door het maken van een geneagram voor zuster Magdalena Linssen en mijn vader Frans Quaedvlieg is de verwantschap aangetoond.

Geneagram van Zuster Magdalena Linssen en mijn vader Frans Quaedvlieg

I. We gaan uit van Anthonius Koijsvlieg, landbouwer op de Rouwenhof en Kakertshof, gedoopt te Heerlen op 10-4-1655 en overleden te Eygelshoven op 9-1-1741. Hij trouwde te Eygelshoven op 17-9-1682 met Magdalena Dortants, overleden aldaar op 14-5-1745.

II.

Voor Zuster Magdalena
Linssen volgen we:
De jongste zoon Anthonius
1705-1781

Voor mijn vader Frans
Quaedvlieg volgen we:
De oudste zoon Andreas
1690-1773

x Gertrudis Lindeloff ?-1781
te Kerkrade
5 kinderen;
we volgen de derde zoon.

III.

Joannes Antonius 1744-1811
x Maria Margriet Stevens
1740-1810
te Schaesberg 27-11-1765
9 kinderen,
we volgen de vierde zoon

x Anna Cremers 1683-1765
te Schaesberg 4-2-1713
8 kinderen;
we volgen de derde zoon.

Henricus 1717-1767
x Barbara Maessen
1717-1803
te Heerlen 20-10-1744
8 kinderen,
we volgen de jongste zoon.

IV

Joannes Antonius 1784-1842
x Maria Magdalena Keijbets
1784-1847
te Nieuwenhagen 22-6-1808
6 kinderen,
we volgen de tweede zoon

Johannes 1757-1828
x Maria Josepha Helgers
1766-1814.
te Schaesberg 2-10-1785
7 kinderen,
we volgen de tweede zoon.

V

Mathias 1814-1888
x Maria Theresia Hubertina
Penners 1811-?
te Heerlen 19-6-1835
10 kinderen,
we volgen de derde zoon

Andreas 1788-1849
x Maria Magdalena Sauren
1795-1801
te Schaesberg 21/22-9-1822
7 kinderen,
we volgen de derde zoon

VI

Leonardus Hubertus Joseph
1843-1938
x Maria Hubertina Knooren
1838 - 1907
te Jabeek 11-2-1868
5 kinderen,
we volgen de oudste dochter

Hendrik
1828-1899
x Maria Cornelia Lenssen
1831-1885
te Heerlen 19-2-1857
5 kinderen,
we volgen de vijfde zoon

VII

Maria Theresia Paulina
1869-1937
x Peter Linssen
1861-1929
te Heel & Panheel 12-1-1904
8 kinderen,
we volgen de tweede dochter

Jan Gerard
1868-1953
x Maria Petr. Vaessens
1871-1951
te Maastricht 1-8-1899
4 kinderen,
we volgen de enige zoon

VIII

Zuster
Magdalena Linssen
1912-2008

Mijn vader
Frans Quaadvlieg
1902-1983

Parenteel Mathias Quaadvlieg

Hierna laat ik het parenteel van Mathias Quaadvlieg volgen voorzover ik dit heb kunnen samenstellen

- 1. Quaadvlieg Mathias** is geboren op 17-05-1814 in Schaesberg, zoon van Quaadvlieg Joannes Antonius en Keijbets, Marie Magdalena. Hij is overleden te Hoensbroek op 12-6-1888. Hij trouwde, 21 jaar oud, op 19-06-1835 in Heerlen met **Penners, Maria Theresia Hubertina**, 23 jaar oud. Zij is geboren op 4-11-1811 in Vrusschemig-Heerlen. Zij is overleden.

Hun kinderen:

- 1. Quaadvlieg, Antoon Joseph Hubertus**, geboren op 15-3-1836 in Nieuwenhagen. Hij is overleden op 10-6-1836 in Nieuwenhagen, 2 maanden oud.
- 2. Quaadvlieg, Maria Magdalena Hubertina**, geboren op 19-4-1837 in Nieuwenhagen. Zij trouwde op 23-2-1865 in Ubach over Worms met Arnoldus Josephus Renarts. Zij is overleden te Heerlen op 5-7-1920.
- 3. Quaadvlieg, Maria Catharina Gustina**, geboren op 27-3-1839 in Nieuwenhagen. Zij trouwde op 19-5-1869 in Ubach over Worms met Franciscus Josephus Reinartz. Er werden acht kinderen geboren.
- 4. Quaadvlieg, Mathis Joseph Hubertus**, geboren op 24-3-1841 in Nieuwenhagen.
- 5. Quaadvlieg, Leonardus Hubertus Joseph**, geboren op 27-7-1843 in Nieuwenhagen.
Volgt 1.1
- 6. Quaadvlieg, Mathias Hubertus**, geboren en overleden op 13-1-1845 in Nieuwenhagen, geen dag oud.
- 7. Quaadvlieg, Maria Elizabetha Augustina**, geboren op 19-12-1845 in Heerlen.
- 8. Quaadvlieg, Maria Henrietta Hubertina**, geboren op 27-9-1849 in Heerlen. Zij is overleden te Heerlen op 30-9-1849, 3 dagen oud.
- 9. Quaadvlieg, Hendrik Hubert Victor**, geboren op 3-7-1853 in Heerlen.
- 10. Quaadvlieg, Maria Xaverius Jozef Karel**, geboren op 13-5-1856 in Heerlen. Hij is overleden te Heerlen op 9-7-1856, 7 weken oud.

- 1.1 Quaadvlieg Leonardus Hubertus Joseph** is geboren op 27-7-1843 in Nieuwenhagen, zoon van Quaadvlieg Mathias en Penners, Maria Theresia Hubertina. Hij is overleden te Schinveld op 24-1-1938 94 jaar oud. Hij trouwde, 24 jaar oud, op 11-2-1868 in Jabeek met **Knooren, Maria Hubertina**, 29 jaar oud. Zij is geboren op 16-2-1838 in Wijlre, dochter van Knooren, Maria Hubertina. Zij is overleden te Kerkrade op 19-10-1907.

Hun kinderen:

- 1. Quaadvlieg, Maria Theresia Paulina**, geboren op 18-8-1869 in Jabeek. **Volgt 1.1.1**
- 2. Quaadvlieg, Anna Maria Catharina**, geboren op 13-2-1871 in Jabeek.
- 3. Quaadvlieg, Joannes Eduard**, geboren op 24-9-1872 in Jabeek.
- 4. Quaadvlieg, Johannes Arnoldus**, geboren op 20-10-1873 in Jabeek. **Volgt 1.1.2**
- 5. Quaadvlieg, Hendrik Arnoldus Josephus**, geboren op 5-1-1876 in Jabeek. **Volgt 1.1.3**
- 6. Quaadvlieg NN**, levenloos geboren kind, geboren op 24-3-1882 in Hoensbroek.

- 1.1.1 Quaadvlieg, Maria Theresia Paulina** is geboren op 18-8-1869 in Jabeek, dochter van Quaadvlieg, Leonardus Hubertus Joseph en Knooren, Maria Hubertina. Zij is overleden op 30-11-1937 in Schinveld, 68 jaar oud. Zij trouwde, 34 jaar oud, op 12-1-1904 in Heel & Panheel met **Linssen, Peter Mathijs**, 42 jaar oud. Hij is geboren op 25-

4-1861 in Heel & Panheel. Hij is overleden op 12-12-1929 in Merkelbeek, 68 jaar oud.

Hun kinderen:

1. **Linssen, Karel Mathias Alphons Leo**, geboren op 28-1-1905 in Kerkrade. Hij is overleden op 2-9-1905 in Kerkrade, 7 maanden oud.
  2. **Linssen, Maria Leo Alphons Gerard**, geboren op 2-6-1906 in Kerkrade. Hij is overleden op 8-9-1906 in Kerkrade, 3 maanden oud.
  3. **Linssen, Maria Cornelius Egidius Arnold**, geboren op 16-9-1907 in Kerkrade. Hij is overleden op 30-1-1908 in Kerkrade, 4 maanden oud.
  4. **Linssen, Cornelius Franciskus Hendrik Joseph**, geboren op 25-11-1908 in Kerkrade.
  5. **Linssen, Hubertina Catharina Maria V.**, geboren op 23-12-1909 in Kerkrade. Zij is overleden in 1909 in Heerlen, geen jaar oud.
  6. **Linssen, Cornelius Jozef Leo**, geboren op 23-12-1909 in Kerkrade. Hij is overleden op 16-3-1910 in Kerkrade, 2 maanden oud.
  7. **Linssen, Maria Hubertina Jozefina**, geboren op 29-3-1912 in Kerkrade. Op 3-5-1931 trad zij in bij de Zusters van Liefde te Tilburg. Zij is overleden op 4-9-2008 in Tilburg, 96 jaar oud. Zij is begraven op 9-9-2008 te Moergestel (kloosterkerkhof).
  8. **Linssen, Hubertina Maria Leonie Gertruda**, geboren in 1913 in Kerkrade.
- 1.1.2 Quaedvlieg, Johannes Arnoldus** is geboren op 20-10-1873 in Jabeek, zoon van Quaedvlieg, Leonardus Hubertus Joseph en Knooren, Maria Hubertina. Hij is overleden op 14-12-1945 in Beegden, 72 jaar oud. Hij trouwde, 31 jaar oud, op 23-5-1905 in Linne met **Engelen, Catharina Hubertina**, 34 jaar oud. Zij is geboren op 12-2-1871 in Linne, dochter van Engelen, Hendrik Frans en van der Loo, Anna Maria. Zij is overleden op 7-4-1911 in Linne, 40 jaar oud.
- Hun kinderen:
1. **Quaedvlieg, Leonard Joseph Hubert**, geboren op 17-3-1906 in Linne.
  2. **Quaedvlieg, Franciscus Hendrikus Hubertus**, geboren op 17-7-1907 in Linne.
  3. **Quaedvlieg, Hendrikus Hubertus**, geboren en overleden op 24-9-1908 in Linne, nog geen dag oud.
  4. **Quaedvlieg, Mathieu**, geboren en overleden op 31-10-1909 in Linne, nog geen dag oud.
  5. **Quaedvlieg, Paulina Hubertina Maria**, geboren op 9-3-1911 in Linne. Op 3-5-1931 trad zij in bij de Zusters van Liefde te Tilburg. Zij is overleden op 28-3-2003 in Zonhoven (België) en werd aldaar begraven op 2-4-2003, 92 jaar oud.
- 1.1.3 Quaedvlieg, Hendrik Arnoldus Josephus** is geboren op 5-1-1876 in Jabeek, zoon van Quaedvlieg, Leonardus Hubertus Joseph en Knooren, Maria Hubertina. Hij is overleden. Hij trouwde, 29 jaar oud, op 18-1-1905 in Linne met **Haldermans, Josephina Hubertina**, 26 jaar oud. Zij is geboren op 2-2-1878 in Linne, dochter van Haldermans, Jacobus en Mühlenbruck, Sibilla.

Zij is overleden.

Hun kinderen:

1. **Quaedvlieg, Henriette Leonie Antonia**, geboren op 1-5-1905 in Linne.
2. **Quaedvlieg, Hans Albert Henrie Marie**, geboren op 12-10-1908 in Linne.
3. **Quaedvlieg, Henri Hubert Peter Marie**, geboren op 13-4-1910 in Linne. Hij is overleden op 17-7-1923 in Linne, 13 jaar oud.
4. **Quaedvlieg, Johannes Arnoldus**, geboren op 26-3-1911 in Linne.
5. **Quaedvlieg, Joseph Hubert**, geboren op 27-7-1912 in Linne.
6. **Quaedvlieg, Maria Josephina Jacqueline**, geboren op 20-11-1913 in Linne.
7. **Quaedvlieg, Anna Maria Paulina**, geboren op 30-11-1914 in Linne. Op 29-10-1939 trad zij in bij de Zusters van Liefde te Tilburg. Zij is overleden op 28-3-2003 in Tilburg, 88 jaar oud, zij is begraven op het kloosterkerkhof van de Zusters van Liefde te Tilburg.

Korte geschiedenis van de Congregatie van Zusters van Liefde

Deze werd gesticht op 23 november 1832 door pastoor Joannes Zwijsen. Deze pastoor werd geboren op 28 augustus 1794 in een molenaarsgezin in Kerkdriel in het gewest Gelderland. Dit was juist in de dagen, dat ook hier in de Republiek de Franse Revolutie voor een grote omwenteling zorgde. In die jaren hield de Hervormde Kerk op staatskerk te zijn. De jonge Zwijsen volgde de lagere school in Berlicum, ging daarna enkele jaren naar de Franse School te Reek. Vanaf 1808 volgt hij de Latijnse School te Uden en sedert 1810 die te Helmond. Vanaf 1813 is hij bezig met de priesteropleiding in het groot-seminarie van Herlaer bij Sint-Michiëlsgestel, waarna hij in 1817 tot priester wordt gewijd in Mechelen. Achtereenvolgens is hij dan kapelaan te Tilburg en te Schijndel, wordt pastoor te Best in 1818 en daarna te Tilburg in de parochie van de H. Dionysius van 1831 tot 1854. Hier werd Zwijsen getroffen door de grote noden van zijn parochianen, waarvan de meeste werkten als textielarbeiders en dagloners. Met hard werken verdienden zij slechts een schamel loon; de sociale omstandigheden waren bar slecht en ook kinderarbeid kwam vaak voor. Geraakt door de concrete noden van zijn parochianen stichtte pastoor Zwijsen twee congregaties te weten de Zusters van Liefde in 1832 en de Fraters van Tilburg in 1844. Het doel van beide congregaties was om zich in Tilburg in te zetten op het gebied van onderwijs en gezondheidszorg ten behoeve van de armen en achtergestelden. Pastoor Zwijsen was van plan niet meer dan dertien zusters in zijn congregatie op te nemen. Maar niet alleen in Tilburg was de nood hoog, ook elders in ons land en daar buiten. Zwijsen stemde in met de uitbreiding van zijn congregatie. Bij zijn dood in 1877 telde deze Congregatie van Zusters van Liefde ongeveer 1500 leden en had zich uitgebreid met kloosters in België, Engeland, Wales en de Verenigde Staten van Amerika.

Onze zusters Magella Quadvlieg en Magdalena Linssen traden bij deze congregatie in op 3 mei 1931. Hun beider plechtige inkleding vond plaats op 16 november 1931, waarna zij allebei ruim één jaar later

*Moederhuis
Zusters van
Liefde in
Tilburg, Oude
Dijk.*

op 18 november de tijdelijke gelofte aflegden. Na drie jaar volgde dan voor beide zusters hun eeuwige professie op 19 november 1935. Acht jaar later op 29 oktober 1939 volgde de derde nicht zuster Adolphine Quaedvlieg. Haar plechtige inkleding vond plaats op 2 mei 1940 en zij legde haar tijdelijke gelofte af op 7 mei 1941. Haar eeuwige professie geschiedde op 13 mei 1944.

Zuster Magdalena 1912-2008 (Maria Hubertina Jozefina Linssen)

Haar naam kom ik voor het eerst tegen in een kloosterkroniek van het convent in Tessenderlo in België van 17 september 1938: "Wij kregen Zuster Magdalena (Linssen), eene jonge geprofeste van Maaseik. Deze was bestemd voor orgel en piano; daarenboven voor fransche les te geven". De overste had toestemming gegeven om in de avonduren een Franse cursus te geven voor de leerlingen van het vijfde, zesde, zevende en achtste studiejaar van de lagere school en voor de leerlingen van de huishoud- en snijschool. Op 26 september werd begonnen met twee afdelingen, waarbij zuster Magdalena de lagere afdeling kreeg toebedeeld op aanwijzing van het hoofdbestuur van de congregatie. Er wordt nog vermeld dat de kinderen van de school naar het klooster komen en daar een hapje eten, het "goûter"gebruiken. "God zij dank, het gaat goed. Meesteressen en leerlingen zijn heel ijverig", zo gaat de kroniekschrijfster verder.

Ruim tien dagen later is er weer een verplaatsing en dan komt zuster Magella uit Gulpen naar Tessenderlo; de familieband wordt in de kroniek vermeld "eene nicht van Zuster Magdalena". Zij wordt ingezet bij de verzorging van de kostmensen. Het gaat hierbij om de heer en mevrouw Franken uit Oud-Gastel in de provincie Noord-Brabant. Het is dan grappig om te lezen: "Het zijn deftige, brave mensen en zeer voldaan over de bediening, enz.

We komen zuster Magdalena weer tegen op 1 augustus 1940. Er zijn dan examens geweest voor de snijschool. (een opleiding tot coupeuse). Zij zijn prachtig geslaagd. Ook die van de huishoudschool. Ook slaagden de leerlingen in de examens voor steno, dactylo (typiste) en handel, die hier uit het dorp en

omstreken de lessen volgen. Zuster Magdalena behaalde met de grootste onderscheiding haar diploma voor steno. Haar typediploma had zij reeds in 1937 behaald en op 12 juli 1941 behaalde zij het diploma "facteurschrijfster."

Zuster Magdalena is een jonge vrouw, die opvalt vanwege haar capaciteiten op diverse gebieden. Op 5 februari 1941 wordt zij al benoemd tot eerste raad-zuster binnen het convent. Op 1 oktober 1945 wordt de dan functionerende zuster assistent benoemd tot overste, waarna zuster Magdalena de taak van "Zuster Assistent" op zich neemt. Evenals haar nicht zuster Magella maakt zij de verschrikkelijke ramp van Tessenderlo mee. Op 29 april 1942 vond er een zware ontploffing plaats in het chemisch bedrijf PCT, waardoor de hele fabriek en de ruime omgeving verwoest werden. Er vielen 189 doden en er waren ruim 900 gewonden te betreuren, waarvan 48 dodelijke slachtoffers bij de zusters en hun scholen.

Zuster Magdalena Linssen als lectrice bij een viering.

Begin oktober 1947 krijgt zij dan reeds te horen, dat zij verplaatst zal worden naar Holland, waar de congregatie U nodig heeft. De kroniek noemt deze verplaatsing een verpletterende slag. Droeve dagen volgden, alhoewel de zusters gestameld hebben "Heer, Uw wil geschiede". Op 27 oktober 1947 vermeldt de kroniek: Moeder Magdalena, die zoveel voor ons huis gewerkt en gezorgd had, zou meegaan naar het Moederhuis (Tilburg) om vandaar verplaatst te worden naar Aarle-Rixtel. Rond twee uur werden nog enige foto's gemaakt, er werd nog wat gedronken en om kwart voor drie stond de auto voor. De uittocht was aangrijpend. Eerst Moeder en de Zusters en verder aan deuren en vensters de kostmensen.

Vanuit Aarle-Rixtel begint dan voor zuster Magdalena een lange periode van 37 jaren, waarin zij als overste en provinciaal assistente actief is voor de Zusters van Liefde. In 1953 overste te Grave en in 1959 in Borgloon, weer in België. Op 1 januari 1961 start daar een zelfstandige provincie van de Zusters van Liefde met als provinciaal overste Moeder Jacqueline van Otterdijk en als assistenten Moeder Magdalena Linssen, Zuster José Urlings en zuster Hubertino Bijmens. Vanaf 1960 tot begin 1975 is zij daar provinciaal assistente, maar blijft ook andere functies vervullen. In Borgloon blijft zij overste tot 7 oktober 1965. We lezen in de kroniek: Op die dag nam Moeder Magdalena Linssen afscheid van Borgloon. Wij - en heel de stad - weten wat we aan haar verliezen; ze heeft hier ontzaglijk veel gedaan. Moeder zal - na een rustperiode van enkele weken in Gulpen - in Maaseik de leiding krijgen van het internaat voor debiele meisjes. Hier staat tussen haakjes vermeld, dat het kapittel besliste, dat de oversten na een ambtsperiode van zes jaar zouden aftreden. Vervolgens wordt zij dan overste te Budel met ingang van 16 april 1975; daarna te Roermond vanaf 15 februari 1981, waarna zij op 28 februari 1984 met emeritaat gaat. Zij is dan inmiddels 72 jaar. In Roermond blijft zij wonen tot 1993. In Roermond woonden de Zusters van Liefde sedert 1966 in het klooster-bejaardenhuis aan de Bredeweg; voordien waren zij in Roermond bekend als de Zusters van het Kloosterwand in het hart van de stad. In Roermond hebben zij een grote betekenis gehad voor het katholiek onderwijs in diverse vormen; van nijverheidsonderwijs tot Montessori-onderwijs. Ten behoeve van de leraressenopleiding voor het nijverheids-onderwijs werd een internaat opgericht dat tot 1970 heeft bestaan. In Roermond hebben de Zusters de 150 jaar net niet vol kunnen maken. In 1993 werd het laatste klooster aan de Bredeweg na 148 jaar verblijf in Roermond gesloten. Zuster Magdalena heeft in Roermond ook niet stilgezeten. In het tijdschrift "Inzicht" een periodieke uitgave van Verpleeghuis St. Camillus Roermond van juni 1993 zien we op pagina 13, dat er afscheid genomen werd van onder andere zuster Magdalena Linssen, die al bijna tien jaar een graag geziene figuur is op twee afdelingen, waar zij vaak te vinden was bij bewoners, die niet zo veel bezoek kregen. Met feestdagen en op verjaardagen verraste zij hen met kleine cadeautjes. Zij heeft ook nog geholpen bij de ontvangst van nieuwe bewoners. Zuster Magdalena verhuist naar Venlo, waar ik haar heb mogen ontmoeten en waar zij mij vertelde, dat haar moeder Quaedvlieg heette en dat zij samen met

Zuster Magdalena Linssen bij haar gouden kloosterjubiläum in 1985.

twee nichten Quaedvlieg bij de Zusters van Liefde waren ingetreden. In 1999 sluit dan ook het klooster aan de Mgr. Zwijzenstraat in Venlo. Dit klooster was eerst na de Tweede Wereldoorlog gebouwd in het centrum van de Venlose H. Hartparochie. (1949) Nu na vijftig jaar was ook hier de tijd van vertrek gekomen. Zuster Magdalena verhuist naar het klooster-verzorgingshuis Stanislaus te Moergestel nabij Tilburg-Oost. En ook hier zit zij niet stil. Zij beleeft in dit huis een geheel nieuw aspect binnen de levenswijze van religieuzen. In 2002 krijgt dit huis er een twintigtal kamers bij, die bewoond worden door niet-religieuzen. Voor de ouderen in Moergestel betekent dit een enorme verbetering. Op de wachtlijst voor intramurale zorg konden ineens twintig namen worden weggestreept. De Congregatie van de Zusters van Liefde had er in toegestemd om een aanbouw te realiseren in de tuin van het kloosterverzorgingshuis. De officiële opening werd verricht door zuster Magdalena, inmiddels negentig jaar en mevrouw Dolman-Schüller (88), een van de nieuwe bewoonsters. Onder de twintig nieuwe bewoners werden vijf mannen geteld, een geheel nieuw aspect voor een gemeenschap van vrouwelijke religieuzen. Deze heren gaven allen te kennen nergens anders meer heen te willen, omdat het hier zo goed toeven is. De plaatselijke pers besluit met een korte notitie over onze zuster Magdalena. Zij is sinds drie jaren op Stanislaus in Moergestel, maar zij heeft voorheen als geboren Limburgse een veertiental huizen bewoond en geleid. Zij is nagenoeg wel de enige zuster, die nog aan haar religieuze habijt vasthoudt. Dat was in Venlo ook reeds het geval. Van de ene kant

was zij een vrouw, die geheel openstond voor eigen-tijdse ontwikkelingen, maar van de andere kant trouw bleef aan haar belofte van trouw aan de congregatie Zusters van Liefde. Zo wilde zij gekend en gezien worden.

In 2008 keert zij nog even terug naar het moederhuis in Tilburg om daar te sterven op 4 september 2008 in de gezegende leeftijd van 96 jaar. Op 9 september werd zij begraven op het kloosterkerkhof te Moergestel. De congregatie schreef op haar gedachtenisprentje: "Zij was een zeer veelzijdig en getalenteerd persoon, die hoge eisen stelde aan zichzelf en aan de mensen waarmee ze werkte.

Zuster Magella 1911-2003 (Paulina Hubertina Maria Quadvlieg)

Haar lagere school periode heeft zij op meerdere plaatsen doorlopen; waarschijnlijk werd dit veroorzaakt door de vroege dood van haar moeder. Zij gaat één jaar in Linne naar school; van 1917 tot 1920 doet zij dit in Sevenum; dan één jaar in Roermond en twee jaar in Valmeer in België. In de twee laatste plaatsen is zij leerlinge van een kostschool. In 1926 gaat zij naar de huishoudschool in Spekholzerheide. Zij treedt dan samen met haar nicht op 3 mei 1931 in bij de Zusters van Liefde. Na een jaar verblijf in het Moederhuis te Tilburg gaat zij in 1932 naar het klooster in Gulpen en werkt daar in de bejaardenzorg. Zij gaat in 1938 naar het klooster in Tessenderlo, waar zij haar nicht Magdalena Linssen ontmoet. Hier beleeft zij op 29 april 1942 de ramp van Tessenderlo, waarbij ook in het convent van de Zusters van Liefde 48 slachtoffers vielen. In datzelfde jaar wordt zij overgeplaatst naar het ziekenhuis in Maaseik, waar zij op 20 juli 1947 in Leuven slaagt voor het getuigschrift "Beroepsbekwaamheid voor hulp aan zieken." Van 1949 tot 1965 verblijft zij in Engeland en in de Verenigde Staten. In 1949 woont zij in Preston ten noorden van Liverpool, waar zij werkzaam is in de ziekenverpleging in een ziekenhuis. In 1951 vertrekt zij naar de Verenigde Staten van Amerika en gaat werken in de bejaardenzorg in Fairmont. Twee jaar later wordt zij overgeplaatst naar Hastings in de staat Minnesota waar zij hoofd wordt van de huishoudelijke afdeling in het Salve Regina Memorial Hospital. Hier blijft zij acht jaar. Op 15 januari 1958 verkrijgt zij de Amerikaanse nationaliteit. In 1961 verlaat zij Hastings en vertrekt naar Willimantic, waar in 1878 het St.

Joseph's Convent was geopend. Dit convent maakte deel uit van het levenswerk van de Belgische pater Florimont De Bruycker, die in 1863 naar Connecticut kwam als katholiek missionaris. Hij werd belast met de zielzorg onder rooms-katholieke immigranten, die kwamen werken in de textiel fabrieken. In 1865 stelde hij een stuk land van 30 acres veilig om een katholiek kerkhof aan te leggen. In 1874 werd een parochiekerk gebouwd, toegewijd aan St. Joseph. In 1878 volgde een parochieschool, in 1892 een klooster en in 1907 een ziekenhuis. Hij rekruteerde zes Nederlandse zusters uit Tilburg om onderwijs te geven in zijn school. Op 12 augustus 1961 wordt zuster Magella hier samen met drie medezusters verwelkomt door de gemeenschap van het Huis van O.L. Vrouw van Lourdes. In deze groep bevinden zich twee onderwijzeressen en een verpleegster; zuster Magella krijgt een taak in de huishouding en de bejaardenzorg. In 1961 telde deze kloostergemeenschap een parochieschool met acht graden, 370 leerlingen en er waren negen leerkrachten, waarvan zeven zusters en twee leken; er was een catechetisch centrum en een tehuis voor ouden van dagen met 42 gasten.

Zij verblijft in Willimantic ruim drie jaren en geeft dan de wens te kennen te willen terugkeren naar Nederland. Op 17 oktober 1964 neemt zij afscheid van de gemeenschap te Willimantic. Zij verblijft enkele maanden in het Moederhuis aan de Oude Dijk te Tilburg. In 1965 wordt zij benoemd tot overste van de zusters in het ziekenhuis van Maaseik in België. Zij volgt nog een cursus Bejaardenzorg en behaalt in Hasselt het getuigschrift 878 van het ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin. Haar laatste taak krijgt zij in 1971 om te gaan werken in het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW) in rusthuis "Heuvelheem" in Tessenderlo. Hier blijft zij vijftien jaar. Eerst gaat ze nog een jaartje Engels studeren. Op 12 mei 1972 behaalt zij haar diploma Engels met onderscheiding. Zou ze nog overwogen hebben terug te keren naar Engeland of Amerika? Maar nee; zij gaat zich nu toeleggen op bezigheids-activiteiten, behaalt nog een getuigschrift van het Belgische Rode Kruis op dit terrein op 19 juni 1975 in Geel. Aanvankelijk werd zij hier ingeschakeld in de verzorgingsdienst. Naderhand leidde zij de bezigheids-therapieën en hield zich bezig met ziekenbezoek. In november 1974 krijgt zij nog een bijzondere vermelding in de kroniek. Er was toen een speciale week gewijd aan het bejaardenwerk. „'n Extra dank aan Zuster Magella, die met haar gulheid en edelmoedig hart dit allemaal mogelijk maakte met medewerking van leerlingen van de Middelbare School en van de Technische School." Dit laatste betrof een spel- en zangmiddag. In mei 1981 mocht zij hier haar gouden professiefeest vieren. Er werd een feestviering op touw gezet, die werd bijgewoond door de burgemeester, de deken, de provinciaal overste uit Zonhoven, het bestuur en het personeel van het OCMW en de bewoners van het Heuvelheem. In de "Kroniek van de Belgische Provincie 1978-1990" lees ik bij 21 januari 1986: "De twee laatste zusters van liefde verlaten het O.C.M.W. Rusthuis Heuvelheem. Zuster Magella Quadvlieg, die er 15 jaren hard gewerkt heeft is op rust gegaan en zal naar de Schillingsstraat te Maaseik gaan. Uitbundig werd afscheid genomen."

De drie
nichtjes v.l.n.r.
Zuster
Adolphine
Quaedvlieg,
Zuster
Magdalena
Linssen en
Zuster Magella
Quadvlieg.

Zij overlijdt in het rusthuis H. Catharina te Zonhoven op 28 maart 2003.

Zuster Adolphine 1914-2003 (Anna Maria Paulina Quaedvlieg)

Haar eerste gegevens voor deze genealogie kreeg ik via haar bidprentje. Daar lees ik, dat zij de jongste is uit een groot gezin. Haar vader overleed, toen zij nog maar een kleuter was.

Het gezin werd toen door de familie in verschillende gezinnen opgenomen. In het gezin, waar zij geplaatst werd, kreeg ze de gelegenheid om te gaan studeren. Op 26-jarige leeftijd trad ook zij in bij de Zusters van Liefde in Tilburg en wel op 29 oktober 1939. Haar inkleding vond plaats op 2 mei 1940; de tijdelijke gelofte werd afgelegd op 7 mei 1941 en haar eeuwige professie volgde op 13 mei 1944. Ook bij de Zusters van Liefde kreeg zij de gelegenheid om te gaan studeren. Op 24 juli 1941 behaalde zij de akte K nuttige handwerken voor meisjes; in 1945 behaalde zij het diploma coupeuse en in 1951 slaagde zij voor de akte u fraaie handwerken voor meisjes; sinds 1943 ook wel vrouwelijke handwerken genoemd. Een jaar eerder, op 19 januari 1950 werd het vak u een verplicht leervak voor scholen en klassen voor voortgezet gewoon lager onderwijs. Het geleerde heeft zij in praktijk kunnen brengen door ruim 25 jaar werkzaam te zijn geweest als vakleerkracht handwerken in diverse plaatsen; ik noem hier Asten, Oss, Utrecht, Hilvarenbeek, waar zij tien jaar verbleef, Liempde, Budel vijf jaar en tenslotte in Oerle. Na haar werkzaamheden in het onderwijs te hebben afgesloten, woonde zij veertien jaar in het klooster te Maaseik, waar zij taken in de huishouding kon verrichten. Vanwege gezondheidsproblemen moest zij terugkeren naar Nederland en ging toen naar het klooster in Weert. Toen dat huis werd opgeheven, is zuster Adolphine eerst voor een korte periode naar Roermond gaan wonen als niet-geïndiceerde in het huis van de zusters aan de Breedeweg. Hier ontmoette zij zeker haar nicht zuster Magdalena, die aan de overkant van de straat woonde in het huis aan de Lindelaan 54. Kort daarna, toen het huis aan de Breedeweg afgebroken ging worden, is zuster Adolphine als zelfstandig wonende naar Utrecht gegaan. Dat kwam in deze congregaties van zusters en broeders meer en meer voor, dat religieuzen alleen, of in groepjes van twee of drie collega's ergens een woning betrokken en toch hun band behielden met de congregatie, waartoe zij behoorden. Zuster Adolphine ging wonen aan de Springweg 58. Deze woonvorm met een eigen flat en persoonlijke huishouding vond ze fijn. Toen de gezondheid haar meer en meer in de steek liet, was dit zelfstandig wonen niet meer verantwoord. Zo kwam zij in augustus 2002 op de verpleegafdeling van het moederhuis Mater Misericordiae te Tilburg Twee nichten kwamen haar trouw bezoeken; de ene was zuster Magdalena Linssen en de ander was Tonny Stuit, die heel veel voor haar betekent heeft. Haar levenseinde kwam op 28 maart 2003 en zij werd aldaar begraven op het kloosterkerkhof.

Het is heel merkwaardig, dat zij uiteindelijk stierf op precies dezelfde dag, waarop haar nicht zuster Magella in Zonhoven in België kwam te overlijden.

Zuster Adolphine Quaedvlieg.

Besluit

Met deze publicatie is wederom een aantal familiegegevens van het grote omvangrijke geslacht Quaedvlieg vastgelegd. Tevens is het een beschrijving geworden van de levensverhalen van drie kleindochters van Leo Quaedvlieg, die in de bloeiperiode van het rijke roomse leven toetraden tot de congregatie van de Zusters van Liefde en trouw zijn gebleven aan datgene, wat zij plechtig beloofd hadden op jonge leeftijd. Trouw tot in de dood.

De congregatie Zusters van Liefde, die in 1877 1500 leden telde, telde op 1 januari 2009 nog 730 leden, verspreid levend en werkend in ons land, in België, Engeland, Italië, de Verenigde Staten van Amerika, Brazilië, Suriname, Indonesië, Oost-Timor en de Filipijnen.

Aan het einde van deze fragmentgenealogie past een bijzonder woord van dank aan zuster Mariëtte Kinker, die mij toestemming gaf de archieven van haar congregatie te mogen raadplegen; zuster Lilian Turlings en mevrouw Lilianne Hecker, beiden werkzaam binnen het generaal archief te Tilburg en zuster Constansa Lowette, verbonden aan het Provinciaal Huis van de Zusters van Liefde in Zonhoven, België. Tenslotte ook zuster Jozefa Diepenbroek, die lid is geweest van het koor Animato en mij zeer behulpzaam is geweest bij het leggen van contacten naar de Zusters van Liefde.

Geraadpleegde archieven en literatuur:

- Generaal Archief van de congregatie van de Zusters van Liefde SCMM Tilburg.
- Archief van de Zusters van Liefde in België, Zonhoven.
- Gemeente-archief Kerkrade.
- Gemeente-archief Maasbracht.
- Gemeente-archief Roermond.

- Gietman, Conrad, (eindredactie) Genealogie en de Canon, deel I en deel II, Den Haag, 2008 en 2009. Hierin vooral de tekst van Yvonne Prins en Dimphéna Groffen op pag. 109 in deel 63.
- Inzicht, periodieke uitgave verpleeghuis St. Camillus Roermond, jrg. 18 no. 4 1993.
- Kroniek van het Huis O.L. Vrouw van Toevlucht te Borgloon 1945-1971.
- Kroniek van het klooster der H. Theresia te Tessenderlo 1954-1984.
- Kroniek van de Belgische Provincie 1978-1990.
- Quaedflieg, May, Tussje Krismes en Sint Berb.

In het kader van de Week van de Geschiedenis werd in 2009 als thema gekozen voor: Oorlog en Vrede in de meest brede zin van het woord waarbij meerdere onderwerpen de revue passeerden. In 2010 is het 65 jaar geleden dat WO II eindigde en er sindsdien enkele dagboeken bekend zijn geworden, volgt nu de navolgende publicatie.¹⁾

WIM NOLTEN

Oorlogsdagboek 1940 - 1945 van Christiaan Johann Henskens

Op 14 maart 2003 overleed te Heerlen op bijna 98-jarige leeftijd Chris(tiaan) Johan Henskens, die oorspronkelijk uit Eygelshoven stamde en aldaar ook ter aarde werd besteld. Hij werkte jarenlang als correspondent/buitenland en deze eigenschap bracht hem ook ertoe om een oorlogsdagboek bij te houden gedurende WO II.²⁾ Voorheen was hij jarenlang werkzaam als inklaarder bij de mijn 'Laura en Vereeniging' van de ingevoerde producten die veelal via station Haanrade binnenkwamen.³⁾ Plaatselijk genoot hij bekendheid vanwege zijn gedichten in het dialect over zaken die op 'Egelze' betrekking hadden en die hij met C.H. ondertekende. Zo schreef hij onder andere de volgende titels: 'et Duitsje haus'; *et heëntje óp der toeër*'; *Egelze*'; *der Preëdigstool*'; *der krankegank*'; *ôs kirk*'.⁴⁾ In 1986 kwam een werk uit met foto's, gedichten en teksten van zijn hand, waaraan hij bijna een halve eeuw werkte.⁵⁾

C.J. Henskens.

De oorlog in Polen deed in 1939 reeds vermoeden, dat deze om zich heen zou kunnen grijpen. Daarom werden ook in ons land maatregelen getroffen om eventuele gevaren te weren. Bij de mobilisatie van een gedeelte onzer troepen maakte ik het volgende vers: *Mobilisatie. Bij de halte staat een groep soldaten./die haastig heem en huis verlaten/en eigen grenzen gaan bewaken/tegen dreigende oorlogsdraaken./Kinderen, die niet begrijpen, kijken./En een meisje harteleed laat blijken.*

Het gevaar uit de lucht bleek o.a. niet denkbeeldig. Nu en dan werden alarmoefeningen gehouden, waarbij de sirenes het alarmsein gaven. Het volgende gedichtje maakte ik na een van zulk alarm: *Verduisteringsproef. Gevaar van uit de lucht wordt ingeloeid./O wee, die niet het licht heeft uitgeroeid!/Ik ga naar buiten in het duister zien/en luister naar een huilend vliegmachien./Geen aanval en geen bommen, angst noch vlucht./De melkweg overspant een zwak gerucht.* Intusschen moest ik eenige keeren luchtwachtdienst gaan verrichten in de Wimmerstraat of op De Bosschen in een kluis op een dak. Hier inspireerde mij een ander tot het volgende: *Luisterpost. Alleen en eenzaam boven op De Bosschen, hoog,/ zit ik op den luisterpost/om mee te waken voor mijn dorpsgenooten,/ waarvan ik één heb afgelost./Mijn oogen tasten moeizaam naar de sterren,/die bovenmate boeien thans./Beneden in het duister zijn de lichten/als een wilden geestendans./Ik luister naar geluiden boven huizen;/naar stemmen en geroezemoes/van zoemende machines op de mijnen;/naar treingetuf, een hond, een poes./Ik weet piloten op hun verre tochten/en mijn cabine wordt een kist./Verdoofd zit ik in motorronk verzonken/en wordt mis-schien weldra vermist./De lichten grinzten als de oogen van de/dood, die er in het donker staat,/terwijl de droeve maan als zwaard daartusschen,/bebloed in 't Westen ondergaat./Dan dwalen stippen als een sterrenregen/vlak achter een cometenkop./Het zijn de werkers op hun fietsen, die naar/de mijnen rijden in galop./Nu denk ik aan de talloze dappere mannen/aan het oorlogs- en het kolenfront,/en bid tot God om redding uit gevaren,/die dreigen gaan in dezen stond.*

10 Mei 1940. Vrijdag. Bij het ochtendkrieken word ik wakker door het geronk van vliegtuigen. Als er meer

Verwoestingen
Torenstraat
Eygelshoven.

formaties blijven vliegen en het meer licht wordt, kan ik ze nu ook zien. Intusschen wordt het duidelijk wat er aan de hand is. De Duitschers zijn ons land binnengevallen. Onze soldaten schieten op aanvallers en vliegtuigen. De groep, die aan het kerkhof ligt, trekt zich terug en fietst stom de Torenstraat op.⁶⁾ Dan loopt de roep, dat Duitschers met geweren in den aanslag en met bajonetten bezet ons dorp binnensluipen. Vervolgens verschijnen gemotoriseerde eenheden op de Laurastraat, die aangroeien tot colonnes. De Torenstraat loopt leeg om te gaan kijken. Ik ben nog alleen in bed, want ik wil de schenners van ons grondgebied geen belangstelling waardig keuren. Tegen den tijd, dat de eerste Hl.Mis begint, ga ik naar de kerk. Dan zie ik, wat er aan de hand is, de laatste soldaten en paarden van een colonne zie ik de Laurastraat op verder trekken. De menschen staan ze na te staren. Sommigen hebben betraande oogen. Dien dag is er van werken geen sprake meer. De mijnen liggen stil. Iederen voelt zich onbehaaglijk. Ik luister naar de radio om nieuws te vernemen. Vliegvelden worden in geheel het land aangevallen. Parachutisten dalen op veel plaatsen. De Duitschers zijn over de oostgrens van het geheele land binnengerukt.

11 Mei, Zaterdag. Duitse troepen blijven doortrekken naar het westen. Limburg is reeds veroverd, want onze soldaten worden naar huis gestuurd. Vliegtuigen veroorzaken een luguber luchtconcert. Heldendaden van onze soldaten worden rondverteld, maar de vijand blijft verder oprukken.

12 Mei, Zondag. Pinksteren. Vannacht worden we wakker geschrikt door een paar hevige knallen. Bij de spoorbruggen Schaesbergerveld vielen twee bommen in het veld, waarschijnlijk door een Fransch toestel uitgeworpen.

13 Mei, Maandag. Zware gevechten te Luik. H.M. de Koningin en de regering zijn te Londen aangekomen. Prins Bernard, Prinses Juliana en kinderen zijn eveneens veilig in Londen aangekomen.

14 Mei, Dinsdag. Generaal Winkelman legt de wapens neer, nadat Rotterdam vreeselijk werd gebombardeerd.

15 Mei, Woensdag. Vannacht vielen ergens bommen in de omgeving. Elken dag komen gevangenen genomen Belgen langs, die hartelijk door onze menschen worden bejegend. Ze krijgen versnaperingen e.d. uit medeleven.

16 Mei, Donderdag. Vannacht bomaanval door geallieerde vliegtuigen in de richting Aken. Het afweerwerkte. Lichtkogels hingen in de lucht. Schijnwerpers waren eveneens bezig.

17 Mei, Vrijdag. Slagen bij Sedan, Leuven enz. De mijnen liggen nog stil. Kranten en tijdschriften blijven uit.

18 Mei, Zaterdag. We hebben de kelder gestut om hem als schuilplaats te kunnen gebruiken.

19 Mei, Zondag. Enkele honderden Duitschers liggen in ons dorp. Bij boer Haeren zijn er met paarden, die in de weide grazen.

20 Mei, Maandag. Vannacht hadden de Duitschers een vliegtuig in de stralen van de schijnwerper. Het afweer haalde het echter niet naar beneden. Ergens hoorden we gerommel van bominslagen.

21 Mei, Dinsdag. De Duitschers dringen steeds verder Frankrijk binnen tot St. Quentin en Amiens. Reynaud vindt den toestand ernstig, maar gelooft nog aan de redding als aan een wonder.⁷⁾

22 Mei, Woensdag. Tusschen 12 en 2 uur waren vannacht een dozijn vliegtuigen bezig te Heerlen, waar een viertal bommen vielen, Palenberg en Herzogenrath. Een ervan werd heftig onder vuur genomen.

27 Mei, Maandag. Haast elken nacht komen eenige vliegtuigen over. Een groot deel onze soldaten komen thuis. Er heerscht algemeene ontstemming over het verraad, dat tijdens den oorlog in ons land achter het front door soldaten en burgers werd gepleegd. Men hoort hierover allerlei staaltjes, waardoor het te verklaren valt, dat de Duitschers op veel plaatsen niet meer tegenstand hebben ondervonden.

28 Mei, Dinsdag. Van Matjö en Diomedes ontvangen we bericht, dat er alles wel is. Koning Leopold van België legt de wapens neer, daar hij de onhoudbare toestand in het land met zooveel vluchtelingen op de wegen niet meer kan beredden.

29 Mei, Woensdag. Een roode-kruis trein komt voorbij. Twee treinen kolen gaan naar Duitschland. Bij Rimburg maakt een jager een noodlanding.

3 Juni '40, Maandag. Parijs werd gebombardeerd door honderden bommenwerpers. Er zouden een 250 dooden zijn.

4 Juni, Dinsdag. Duinkerken gevallen. De Engelschen hebben het klaar gespeeld om te ontkomen.

5 Juni, Woensdag. Nieuw offensief aan het Westfront in Frankrijk is begonnen. Ook hier valt weer meer verkeer in de lucht te constateeren.

6 Juni, Donderdag. Vandaag telde ik ca. 75 toestellen.

10 Juni, Maandag. Italië verklaart de oorlog aan Frankrijk en Engeland.

11 Juni, Dinsdag. Canada en andere landen verklaren den oorlog aan Italië. Prinses Juliana is met haar dochtertjes naar Montebello in Canada verhuisd.

14 Juni, Vrijdag. Parijs capituleert.

17 Juni, Maandag. Frankrijk capituleert. Bij den steenberg te Terwinstelen is een Duitsch vliegtuig neergehaald, waar de menschen heen gaan kijken.

21 Juni, Vrijdag. In het Bois de Compiègne wordt de wapenstilstand met Frankrijk gesloten onder voorwaarden, door Hitler gesteld.

25 Juni, Dinsdag. Vannacht vallen bommen op de spoorlijn bij de Pijpert. Het was een hevige knal en schok, hetgeen ons een angstig moment bezorgde. Ook op Heerlerheide vielen enkel bommen, waarbij 4 menschen dood bleven.⁸⁾

27 Juni, Donderdag. Vannacht werd de eerste keer alarm gegeven. In de Brunsummerheide en te Imstenrade vielen bommen.

29 Juni, Zaterdag. Te Bleyerheide vielen bommen, waarbij 14 mensen het leven lieten. Twee huizen werden vernield en een bewaarschool beschadigd. 's Namiddags ben ik de ravages gaan zien. Onze bisschop was er ook geweest.

6 Juli, Zaterdag. Er wordt een verbod uitgevaardigd op het luisteren naar niet-Duitse zenders.

14 Juli, Zondag. Den laatsten tijd was er 's nachts een hevige afweervuur te hooren, hetgeen op een onweer geleeke. Tevens zijn er menschen 's nachts veel buiten om te kijken. Zij maken daarbij nogal gerucht, hetgeen het slapen niet bevordert. Met Jozef ben ik per fiets een rit door Nederland begonnen om hier en daar een indruk te doen over de oorlogsverwoestingen. Vandaag gaan we tot Heel waar we bij Zus logeren.

15 Juli, Maandag. Tot Arcen fietsen we. In Venlo ligt de brug in het water. Er naast ligt een noodbrug. Het weer is slecht geworden, zoodat we met de tram tot Nijmegen verder reizen. Ook hier ligt de groote Waalbrug beschadigd met een boog in het water.

16 Juli, Maandag. We fietsen verder door de Betuwe, waar we eenigszins verdwalen en op een stuk slechte weg geraken. In Wageningen en Rhenen is nogal wat beschadigd. Men is er bezig het puin op te ruimen. Hoopen steenen liggen al opgestapeld. Dan bezoeken we de Grebbeberg, die in onze geschiedenis zal blijven leven, omdat hier heftig en moedig werd gevochten. Vele van onze dappere jongens zijn hier gesneuveld en liggen er begraven. We fietsen door tot Utrecht, waar we overnachten.

17 Juli, Woensdag. Daar het weer niet gunstig is en om wat vlugger op te schieten, gaan we per trein tot Rotterdam. Hier bezoeken we de ruïnes van het verwoeste stadsgedeelte. Men is er met man en macht bezig het puin op te ruimen. Op enkele plaatsen stijgt nog wat rook uit de puinhoopen op. Het is een vreeselijke aanblik. We gaan verder via Dordrecht over de Moerdijkbrug tot Breda. Onderweg zien we nog menig spoor van oorlogshandelingen.

18 Juli, Donderdag. 's Nachts hooren we vliegtuigen over gaan. Er wordt echter geen alarm gegeven en we blijven maar rustig in bed. Over Tilburg en Eindhoven fietsen we door tot Weert, waar we overnachten. In deze streek liggen veel bruggen over kanalen stuk. Op een zekere plek kan ik er drie tegelijk zien. Ik had ze graag gefotografeerd, maar als ik hiertoe wil overgaan, komt net een Duitse auto voorbij, zoodat ik maar besluit deze verboden handeling niet uit te voeren. Het zou me wel eens mijn toestel en straf hebben kunnen kosten. In Oirschot gaan we op bezoek bij de E.P. Montfortanen Pater Bremen, overste, ontvangst ons en Pater Polman maakt met ons een rondgang door den tuin. Zij vertellen ons, hoe zij den oorlog meemaakten.

19 Juli, Vrijdag. Van Weert tot Heel duurt niet zoo lang. Kort voor Heel krijgt Jozef echter een lekke band. We bezoeken nog eens Zus Diomedes. Na het afscheid rijden we in een ruk tot thuis. De km-teller is daarna een 400 km verder getikt.

Over de rest van 1940 valt niets bijzonders meer te vermelden, daar de oorlog in het westen nog slechts op zee voortgaat. Nu en dan komen 's nachts vliegtuigen over, die echter verder Duitschland in vliegen.

1941. 15 Februari, Zaterdag. Vannacht vielen in Schaesberg bommen, waarbij 2 menschen werden gedood en enkelen gewond. Bovendien natuurlijk de

schade aan eenige huizen. Ik vernam het vanmorgen op Schaesberg, toen ik voorbij fietste op weg naar Ubachsberg, waar tante Merjen, een zuster van Vader, werd begraven. Ze was op 12 Februari gestorven in den ouderdom van ... jaar.

10 Juli, Donderdag. Aken en omgeving schenen vannacht het doel van de Engelsche vliegtuigen. Ook op Chevremont vielen bommen zoo ongelukkig, dat er 10 menschen verongelukten.

31 Juli, Donderdag. Voor eenige dagen was Matjō op bezoek geweest. En thans zouden de kinderen Agnes Vonken van Ubachsberg en Lenie Coerver eenige dagen bij ons blijven. In den nacht werden we wakker door afweer en vliegtuiggeronk. Gewoonlijk werd in het raam naar het vuurwerk gekeken. Toen echter op Chevremont weer bommen floten en ontploften, leek het me geraden me aan te kleeden en voor den eersten keer in den kelder te gaan schuilen. Finke was er reeds met de kinderen. Tegen 2.40 uur hoorden we een vliegtuig vlak over ons komen en tevens het huilen van bommen, dat eenige seconden aanzwelde om dan onheilspellend vlakbij in te slaan. Een kraak in den grond, het rinkelen van glas en andere dingen en de stilte keerde weer. De angst van het oogenblik deed ons haast ineenkrimpen, maar ik hield me staande, in de meening, dat het onmannelijk was in een hoek ineen te krimpen. Het kelderluik was tot dicht bij mijn voeten gevlogen. Lenie scheen erg van streek en was niet meer te houden. Ze kroop het keldergat uit de straat op, hetgeen gevaarlijk was, want buiten lagen draden onder electriche spanning en van het dak konden pannen neervallen. Van deze gevaren was zich toen echter nog niemand van ons bewust, zoodat we ook naar buiten kropen, blij dat we nog leefden. De voordeur was ingedrukt, zoodat we zonder meer naar binnen konden gaan. Deuren en ramen bleken beschadigd. Stof, puin en scherven lagen overal verspreid. Thans bleek ons, dat Jozef met Hendriks en vrouw op de gang waren gesprongen toen de bommen begonnen te fluiten. Ze stonden op straat, waar ze zeker zouden zijn dood gebleven. Nu kregen ze de voordeur op den rug. Hendriks was gewond. Toen we zoo in de keuken rondkeken, kwam plotseling Vader, druipend van bloed, naar beneden strompelen. Hij was nog boven op de slaapkamer langs de straat en stond nog voor het raam te kijken. Daar hij op het naderend gevaar blijkbaar niet vlug genoeg kon reageren en zich in veiligheid brengen, werd hij dicht bij het raam verrast, zoodat hij een laag glasscherven

Verwoesting Huize Henskens.

in het gelaat kreeg. Met welke kracht deze scherven vlogen, kon men zien aan de scherven, die in de klerkast staken en er niet met de vingers uitgehaald konden worden. Jozef bracht de huilende kinderen naar Coerver. Onderweg moest hij zich nog even op den grond werpen, omdat er weer bommen of iets dergelijks neersuisden. Finke en ik hielden ons met Vader bezig. Ik kon niet anders dan hem een noodverband aanleggen en wegens den aanhoudenden lucht-aanval in de buurt en het vallen van bommen, maar weer in den kelder gaan zitten. Ik vreesde, dat Vader wegens bloedverlies bewusteloos zou worden, maar hij hield zich goed. Toen de aanval voorbij was, kwam spoedig Dr. Willemse zien hoe het bij ons was. Hij constateerde, dat Vader uit één oog niet meer zag. Hij zou Vader in de verbandkamer op de Mijn Laura verder behandelen. Ik ben toen met Vader naar de mijn gegaan, waar de dokter hem met twee verbandmeester in een uur tijd behandelden. Hij bleek 7 gaatjes aan hoofd en hals te hebben, die met klemmetjes werden dichtgemaakt. Het oog kon hij niet behandelen. Dit moest in het hospitaal gebeuren. Van de mijn ging ik met Vader naar Coerver waar hij zich kon verkleeden en nog wat rusten tot 7 uur. Dan konden we met de mijnwerkersbus naar Heerlen rijden, waar vader in het hospitaal tegen acht uur reeds werd behandeld. Het geraakte oog werd door een operatie er uit gehaald. Een glazen oog zou het uitgenomen oog vervangen. Intusschen ging ik naar zus Diomedes op het Sanatorium, waar zij ziek lag, om haar van een en ander op de hoogte te brengen. Na afloop der operatie ben ik met Frans Henskens, mijn neef, te voet naar huis gegaan, waar ik rond den middag aankwam. Nu kon ik pas zien, welke ravages waren aangericht rond de bomkraters bij Ha(e)ren, Heckmanns en op de markt. Zeven dooden vielen te betreuren, die alle op de Torenstraat verongelukten: 5 in de kelder van

Verwoesting Huize Heckmans.

Heckmans en 2 op straat. En wat de bom bij ons aanrichtte is het beste te zien uit de foto's, die ik hiervan maakte.⁹⁾ Toen ik thuis kwam, was men reeds bezig te verhuizen, want het was voorloopig onmogelijk om in onze doorgeblazen woning te blijven leven. Aanvankelijk brachten we een en ander naar Coerver, terwijl we in het Gezellenhuis met een twintig andere getroffen een onderdak vonden. Vader bisschop Mgr. Dr. Lemmens, bezocht ons in het Gezellenhuis. Finke heeft er echter geen en Jozef en ik slecht 2 nachten doorgebracht, daar we besloten onzen intrek te nemen

bij Maria Wolfs aan de Hoofdstraat 16a. Toen we de tweede nacht in het Gezellenhuis trachtten te slapen, ontplofte nog een bom in de slikbassins van Hubben. Gedurende de eerste dagen en weken hadden we een grote schrik voor vliegtuigen en gingen gauwer dan voorheen in den kelder schuilen.

3 Augustus, Zondag. Het was mooi weer, hetgeen er toe bijdroeg, dat velen naar Eygelshoven kwamen om hun nieuwsgierigheid te bevredigen. Op de foto's kan men zien hoe druk het bezoek was gedurende den heelen namiddag. Ook de oude kerk, die als chapelle ardente was ingericht, werd druk bezocht.

4 Augustus, Maandag. Vanmorgen werden de slachtoffers begraven onder enorme belangstelling. Van een ordentelijke stoet was geen sprake. Onze pastoor moest den N.S.B'ers en graaf Max van Amstenrade, die in uniform in den stoet mee wilde volgen, waarschuwen om niet mee te gaan, daar de priesters zich anders moesten terugtrekken. De begrafenis is echter zonder ongeregelheden verder kunnen gaan.¹⁰⁾

20 Augustus, Woensdag. De genezing van Vaders wonden ging vlug en goed zijn gang. Door het te lange liggen en de doorstane stubbelingen raakte de werking van zijn blaas achterop, waardoor men operatief moest ingrijpen. De dokter wilde tevens in aansluiting nog een operatie ten uitvoer brengen, waarvoor Vader echter niets voelde. Zoo kwam het, dat hij vandaag uit het hospitaal werd ontslagen. Hij was er overigens goed verzorgd geworden en zus Diomedes had hem dikwijls mogen bezoeken. Vader ging bij Coerver wonen, daar bij Wolfs weinig plaats was.

8 October, Woensdag. Wegens pijn in de streek van de blindedarm gedurende dan dag liet ik Dr. Ypma bellen, die me om acht uur bezocht en me naar het ziekenhuis te Heerlen verwees. Een paar uur later werd ik per auto gehaald en om 11 uur lag ik op de operatietafel gereed om van het wormvormig aanhangsel van de blindedarm ontdaan te worden. Eenige verdoovingspuiten ter inleiding en Dr. van Berkel zette er het mes in. Ik voelde er nog genoeg van om te zuchten en me ergens met de handen krampachtig aan vast te knijpen. Hierin kwam mij een zuster tegemoet door mijn handen vast te nemen. Tegen twaalf uur werd ik naar kamer 62 in het Mariapaviljoen gereden, waar ik half dommelend aankwam. 's Nachts kwam een zuster een paar keer mijn pols contrôleeren, die zwak was. Den volgende dag was ik tamelijk ellendig. Daarna trad echter geleidelijk verbetering in, zoodat ik na een paar dagen regelmatig en steeds langer kon opstaan. Met mijn collega, de jongeheer Gerard Poels, die op een schildklieroperatie wachtte, kregen we de dagen in beste stemming om. De behandeling en verpleging van de dokters, Zusters en verpleegsters was uitstekend. Hierdoor was ik na elf dagen zoover, dat ik ontslagen kon worden. Op 20 October kon ik naar huis terugkeeren.

1942. 16 Maart, Maandag. Ten huize van Frits op de Lichtenbergerstraat te Chevremont werd een feestje gevierd bij gelegenheid van zijn 25-jarig werkzaam zijn op Laura & Vereeniging. Ook Matjō was van de partij, die het zijne er toe bijdroeg het feest te helpen slagen.

1942. 9 September, Woensdag. Nadat alle besprekingen over den bouw van een nieuw huis van wege den Wederopbouw op niets waren uitgelopen, werd

ten slotte besloten ons oud beschadigd huis weer in bewoonbaren toestand te brengen. Hiermede werd vandaag een begin gemaakt. Hiervoor mocht slechts fl. 500,- worden besteed, terwijl een door ons voorgenomen en aanbesteed herstel meer dan fl. 2000,- had moeten kosten.

2 October, Vrijdag. Jozef heeft een oproeping gekregen om zich te laten keuren in verband met den arbeidsinzet in Duitschland. Hij wordt goedgekeurd, maar hoeft voorloopig nog niet te gaan. De Laura heeft op verzoek van den Verwalter Bruch een lijst verstrekt met namen van metaalbewerkers. Hoewel Jozef materiaalcontrôleur is, staat hij op de lijst vermeld. Ik spreek erover met dhr. Vinken, Metz directeur van het Arbeidsbureau, en dhr. Opfergelt, en later ook met dhr. Schweiter, maar niemand kan er iets aan veranderen. De Laura wil niet verklaren, dat Jozef ten onrechte op die lijst werd geplaatst.

Op 15 October, Donderdag, kreeg Jozef weer een oproeping om zich te melden op het Arbeidsbureau om alles gereed te maken om te vertrekken naar Deutz te Keulen. Ik ga mee met Jozef mee op Zaterdagmorgen. Een kennis van Jozef doet hem een mogelijkheid aan de hand om nog te ontglippen. Dit gelukt hem na veel moeite inderdaad. Wim Coerver gaat ten slotte in zijn plaats naar Duitschland. Hij komt in Cherbourg's haven terecht, waar hij later bij de invasie moet vluchten. Dan komt hij weer naar huis. Later meldde hij zich als vrijwilliger bij de Amerikanen.

29 October, Donderdag. Vandaag zijn we weer verhuisd naar ons oud huis Torenstraat 6, dat bewoonbaar werd gemaakt, dank zij de medewerking van dhr. den Doop hulpopzichter der Gemeente.

12 November, Donderdag. Vader komt thans ook weer bij ons inwonen, nadat hij ook eenigen tijd bij Frits was geweest.

14 November, Zaterdag. Vader en Finke gaan op bezoek bij Diomedes gedurende een paar dagen.

1943 14 Februari, Zondag. Bij nachtelijke lucht-aanvallen op Duitschland zijn we al enkele keeren in den kelder op de villa gaan schuilen.¹¹⁾ Tegen acht uur vanavond zijn weer vliegtuigen op weg en er wordt alarm gegeven. We besluiten naar de villa te gaan, terwijl het afweer bezig is. Ik loop wat vooruit om den portier aan de deur te krijgen. Maar ik krijg aan geen ingang gehoor. de portier is niet thuis. Dan zit er niets anders op dan maar weer gauw naar huis gaan. Finke en ik gaan de tuintrap af, terwijl Jozef met Vader wat langzamer gaan door den tuin voorbij het zomerhuisje. Als ze daar ongeveer zijn en wij midden in de trap, moeten we ons op den grond werpen, want er suizen bommen in de lucht, die afkomstig zijn uit een vliegtuig, dat laag over de Laura komt aanzetten. Ik zie nog wat vuurflitsen van brandbommen en dan hoor ik de springbommen inslaan niet ver van ons af, want stukken steen en aarde komen naast ons neervallen. We springen weer op en maken, dat we thuis komen. In de wei van Haeren ligt een fosforbom te branden. Op straat liggen glasscherven en thuis vinden we ook enkele ruiten stuk. Dertig meter van ons huis in de wei van Haeren is een groot gat. Wat verder over de beek nog een gat, en een derde bom viel in de tuin van het Gezellenhuis, waar schade werd aangericht vooral aan de woning van den rector. 's Nachts om 3 uur worden we wakker gebeld en wordt ons bevolen het huis te

verlaten, daar er onontpofte projectielen dichtbij zouden liggen. We pakken enkele koffers en gaan naar Coerver, die niet eens wisten, dat er in onze buurt bommen waren gevallen. Twee dagen later mochten we weer naar huis terugkeeren. De in den grond gedrongen fosforbommen waren toen opgeruimd.

22 Februari, Vrijdag. Bij een luchtaanval op Keulen kwam ook een bom in Heerlen terecht, waarbij 3 dooden vielen.

30 April, Vrijdag. Vandaag en den volgenden dag werd bijna algemeen gestaakt uit protest tegen het feit dat onze militairen (terug) in krijgsgevangenschap zouden moeten gaan.

26 Febr., Woensdag. Vandaag hebben we onzen Waldorp-radio moeten inleveren.¹²⁾

15 Juli, Donderdag. Bij Dr. Veraart te Kerkrade examen afgelegd ter verkrijging diploma E.H.B.O. (Eerste Hulp Bij Ongelukken), waar voor geslaagd.

15 Augustus, Zondag. Bij gelegenheid van het 25-jarig professiefeest van Matjö hebben we hiervan een huiseilijke feestje georganiseerd. In het gedenkboekje, dat ik samenstelde kan men een en ander nog nalezen, wat er toen gezongen en gedeclameerd werd. Matjö is die week thuis mogen blijven tot Zaterdag.

14 October, Donderdag (2 uur). Een 4-motorige Amerikaansche bommenwerper wordt achterna gezeten door Duitse jagers. Hij is blijkbaar al aangeschoten en heeft hoogte verloren. Hij komt van het Noorden in onze richting. We kijken er naar als de jagers hem beschieten. Maar ook de bommenwerper vuurt terug. Plotseling schiet een rookpluim achter hem uit waaruit te verstaan is dat hij in brand is geraakt. We rennen op de villa naar beneden. Sommigen zijn nieuwsgierig en willen er meer van zien. Na eenige oogeblikken is hij omlaag komen zetten tot boven ons dorp. De motoren ronken geweldig. Dan ontploft hij uit elkaar en we hooren de stukken al krakend neerstorten in de Koaëleverbeemden achter de Julia.¹³⁾ Twee piloten blijven dood. De andere zes inzittenden komen met parachutes naar beneden. Een Duitse jager stortte

neer op Chevremont. Een andere over de grens bij Merksteijn. Zoo eindigde dit luchtgevecht voor ons Goddank met enkele angstige ogenblikken.

Een paar piloten raakten gewond en werden op de Julia geholpen. Allen werden gevangen genomen en weggevoerd.¹⁴⁾

1944. 4 Februari, Vrijdag. Vandaag was er 2x alarm. Tijdens een sneeuwvlaag 's middags hooren we op Schaesberg een vliegtuig tegen den grond storten. In zijn val nam het twee huizen mee, die vernield werden en waarbij helaas 6 dooden te betreuren vielen.

18 Maart, Zaterdag. Kwart voor tien in den avond vielen bommen nabij Ehrenstein, hetgeen we door een knal hoorden. Zij vielen bij het bosch, zoodat er geen persoonlijke ongelukken waren.

11 April, Dinsdag. Aken werd vanavond gebombardeerd. Hierbij kreeg Vaals ook eenige klappen.

21 Mei, Zondag. Ik ben bij Zus in Meerssen op bezoek. 's Nachts komen vliegtuigen over en werpen hun bommen op een Belgisch vliegveld. De schokken kan men goed waarnemen. Er wordt alarm gemaakt. De heele gemeente gaat in den kelder schuilen.

22 Mei, Maandag. Vandaag is er in Meerssen weer alarm. We zijn boven en kijken het raam uit. Dan zien we enkele geallieerden jagers in onze richting komen. Plotseling begint er een van te schieten op een trein. We maken, dat we beneden komen. Later hooren we, dat er een man is doodgebleven in een trein.

25 mei, Donderdag. Vannacht werd Aken weer gebombardeerd. We moesten 2x uit bed om even in den kelder te duiken, waar we de laatste jaren al zeer dikwijls een toevlucht moesten zoeken.

27 Mei, Zaterdag. Aken werd opnieuw gebombardeerd. Ook vielen eenige bommen bij Finkenrath nabij en op de spoorlijn, die op een paar plaatsen werd beschadigd. In den kelder hoorden we de inslaande bommen, die den grond deden schudden.

6 Juni, Dinsdag. De langverwachte invasie is in Normandië begonnen, waardoor de oorlog een nieuwe phase heeft ingezet, waarbij wij meer nabij zullen worden betrokken, indien de bevrijding een feit zal worden.

18 Augustus, Donderdag. Op Maastricht vallen bommen bij een der bruggen. 84 Dooden plus ruïnes is er het gevolg van. Sinds enkele jaren moesten de mijnwerkers om den anderen Zondag werken. Hierom ging de bisschop er toe over ook 's avonds om 5 uur op Zondagen nog een stille H.Mis toe staan. Na nuchter te zijn geweest vanaf 13 uur kon men dan communiceren.

VRIJDAG, 1 September 1944. In den voormiddag is 2x alarm. Jagers beschieten locomotieven, vooral op de stations van Sittard, Nuth en Spaubeek. Men kan het duiken van toestellen tot hier zien. Tevens hoort men het eigenaardig mitrailleurvuur uit de jagers. Later vernemen we dat de brug bij Buggenum bij Roermond in de lucht is gevlogen. Het oprukken van de geallieerde legers in Frankrijk en België wordt merkbaar door terugtrekkende Duitschers, die in Heerlen het verkeer op straat een ander aanzien geven.

ZATERDAG, 2 September 1944. Tengevolge van de beschieting van treinen en de vernielde spoorbrug te Buggenum is het verkeer per spoor gestremd. Zoodoende blijven de kranten uit. Overigens is het vandaag rustig.

ZONDAG, 3 September 1944. Tot 4 uur is het rustig. Dan hebben we een uur alarm. Een arbeiderstrein van Heerlen naar Terwinselen wordt beschoten. De machinisten zijn niet tijdig weg en blijven dood. Vandaag komen ook terugtrekkende Duitschers in Eygelshoven aan.

MAANDAG, 4 September 1944. Alarm van 1.20 - 2 uur. Hier gebeurt echter niets. Het spoorwegverkeer ligt intusschen geheel stop. Het personeel weigert nog langer dienst te doen. Hier wonende Duitschers beginnen te verhuizen naar Duitschland.

DINSDAG, 5 September 1944. Resten van allerlei Deutsche legergroepen trekken door Eygelshoven naar het Westen of nestelen zich in ons dorp. Bij de kerk verschuilen zich o.a. een tiental vrachtwagens en een tank. De soldaten hebben allerlei geroofde levensmiddelen e.d. bij zich, waarvan ze verkoopen of ruilen. Ze hebben geen puf meer om verder te strijden, zooals ze althans beweren. Auto's, fietsen enz. worden in beslag genomen.

WOENSDAG, 6 September 1944. Vannacht beschoten een paar jagers Deutsche troepen bij Heerlen. Ze wierpen eerst lichtkogels uit. Overdag 3x alarm. Jagers beschieten terugtrekkende Duitschers op de verkeerswegen naar Aken enz.

De menschen gaan naar de boeren om aardappelen.

DONDERDAG, 7 September 1944. De dag verloopt kalm. Wegens gebrek aan verkeersmiddelen begint men te zorgen om genoeg aardappels en levensmiddelen voor de komende dagen en weken in huis te hebben.

VRIJDAG, 8 September 1944. Vannacht duidde een hevige schok aan, dat de spoorbrug te Maastricht in de lucht vloog. Vandaag 3 x alarm. Jagers opereeren in de omgeving. Een vliegtuig gooit boven E(ygels)hoven vliegblaadjes uit. Elken dag herhaalt zich het beeld van verhuizende Duitschers en NSB-ers. Auto's en wagens vervoeren menschen en meubels van Duitschers, die naar Duitschland vertrekken. Dikwijls een wagen met goederen en een andere met menschen. Evenzoo doen de NSB'ers. Een wagen met NSB'ers-families wordt op de hoeken beschermd door NSB-mannen in uniform en met een jachtgeweer in de hand. Nors kijken ze voor zich uit, denkend aan de donkere toekomst, die ze tegemoet gaan. De Deutsche 'Schutztruppen' (Duitsche militairen, die hier woonachtig zijn) bezinnen ook aanstalten te maken om te vertrekken. Eerst schijnen ze echter de mijnen Laura en Julia, die ze sinds enkele weken hebben beschermd, te willen plunderen.

Vandaag hebben ze hiermede een aanvang gemaakt. Levensmiddelen, zooals boter en worst en jenever, sigaretten, schoenen, overalls, handdoeken; diverse magazijngoederen zooals kogellagers, dynamiet en dergelijke, is van hun gading. Arbeiders van de mijnen worden zelfs gedwongen behulpzaam te zijn bij het laden van de wagons. Maar spoedig gaat niemand meer naar de mijn. Leden van de 'Schutztruppen', die zich gedwongen militair voelen, doen wel eens een oog dicht om een of ander te laten verdwijnen onder onze menschen. Op de Julia ligt intusschen de dynamiet bovengronds. De directie van de mijnen laat de menschen waarschuwen, dat er ontploffingsgevaar op de Julia bestaat en iedereen wordt aangeraden in den kelder te slapen. Dit bericht groeit echter uit tot het gerucht, dat de Duitschers vannacht de mijnen in de

lucht laten vliegen. Tientallen mensen gaan elders buiten ons dorp overnachten. Wij trekken ons van de praatjes niets aan en slapen normaal in bed. Te weten, dat van de 'Schutztruppen' nog bezig zijn met stelen, en verwachten vooralsnog geen ontploffing op de Julia. ZATERDAG, 9 September 1944. De nacht is rustig verlopen. Alleen wat gestommel op de Laura en het rangeeren van een locomotief. Vandaag 4 x alarm. Drommen bommenwerpers vliegen over naar Düsseldorf. verder opereeren jagers. Een restje artillerie met 3 huifkarren en een 20 paarden vertrekken voor dag en dauw bij maanlicht naar het Westen. Boer Haeren, waar ze onderdak hadden, is blij dat ze weg zijn. Ook andere onderdelen van legergroepen vertrekken verder. De paniek over mijnontploffingen is geweken, daar de dynamiet is weggehaald.

ZONDAG, 10 September 1944. Vandaag naar Hein Ploum te Kerkrade gewandeld. Tegen 5 uur wil ik naar huis gaan. Maar plotseling een hevige schok en knal. Na den schrik steken we de hoofden buiten om te zien wat er gebeurd kan zijn. Een jongen vindt een bomsherf, dat hij met een zakdoek vasthoudt, omdat het nog heet is. Enkele ruiten in de buurt zijn stuk. Naar men zegt zou achter het ziekenhuis een vliegtuig zijn neergestort. Ik vind het in Kerkrade niet pluis meer en ga daarom naar huis. In de Ham bij de brug verneem en zie ik wat er gebeurd is. In de buurt van het Elisabethstift is een gat in een wei. Hier is het geheimzinnig vliegtuig neergestort en ontploft. Huizen in de buurt hebben schade opgelopen. Er zijn ook enkele gewonden. Duitse soldaten onder de brug verspreiden het gerucht dat er misschien een V1 is neergekomen, hetgeen onder de nieuwsgierigen wordt rondverteld.¹⁵⁾ Plotseling hoort men verderop wat brommen en voordat men weet wat er gaande is, roept iemand: 'Daar komt er weer een'. Dit werkt als een inslag van een bom, want in een oogwenk stuiven de omstaanders uiteen naar diverse richtingen. Zonder te weten wat er gebeurd is of dreigt te gebeuren, zet ik het ook maar op een lopen in de richting Ehrenstein. Een eind verder houd ik halt om na te gaan wat er eigenlijk aan de hand is. Een paar jagers vliegen rond, waarop de Duitse afweer vuurt. Na de overhaaste vlucht voor een mogelijke V1 kan ik nu weer mijn weg gerust vervolgen. Vrouwen uit de boerderij bij Oud-Ehrenstein komen buiten kijken en vragen wat er gebeurd is. Ze hadden voorheen een vliegtuig laag zien overvliegen. Daar geen resten van een vliegtuig werden gevonden heeft men blijkbaar toch met een V1 te doen gehad.

MAANDAG, 11 September 1944. Vandaag vliegen veel toestellen over. Hoewel de aardappels nog niet rijp zijn, worden ze geroid. Sommige boeren verkoopen ze op het veld en laten ze door de mensen zelf rooien. Op een veld aan den Waubacherweg zag ik bij de honderd mensen bezig. Ook werden reeds veel aardappels gestolen.

DINSDAG, 12 September 1944. Den geheelen dag hoort men het schieten van kanonnen uit België richting Aken. De mannen blijven binnen in de vrees door de Duitsers te worden opgepakt om te gaan graven.

WOENSDAG, 13 September 1944. Tegen 8 uur 's avonds hooren we een ontploffing op de

Wilhelmina.¹⁶⁾ Enkele oogenblikken later eenzelfde knal op de Julia. Duitsers hebben de turbine in de centrale Julia beschadigd door een ontploffing met dynamiet.

Onmiddellijk daarop is er geen licht meer en later blijft ook het water uit. We halen de mijnlamp te voorschijn, zoodat we nog wat licht in huis hebben. Kuipen, emmers enz. worden vol water gezet. De vernieling van de centrale schijnt het teeken te zijn, dat de 'Schutztruppen' vertrekken. Sommige mensen meenen dat de geallieerden dan ook maar direct zullen binnen rukken, hoewel ze nog veraf zijn. Daarom blijven ze waken. 's Avonds om 11 uur zijn de 'Schutztruppen' met lawaai vertrokken.

DONDERDAG, 14 September 1944. Op de Laura staat nog een kleine reserveturbine. Deze wordt in bedrijf gezet. Zoodoende is er weer spoedig licht en water voorhanden. Het Deutsche Haus bij de Zusterschool staat verlaten. Dit duurt niet lang. In den morgen dringen eenige mensen binnen en nemen er iets weg. Dit werkt aanstekelijk, zoodat er steeds meer zijn, die mee gaan plunderen. Kantoormeubelen, kachels en haarden, schrijfmachines enz. verdwijnen naar links en rechts. Portretten van Hitler en Goering vliegen het raam uit. Men krijgt haast ruzie over het geplunderde mijn en dijn. Sommigen die te laat komen betreuren het niets meer te vinden. Een vrouw, die ook laat is, vindt nog balatum op de vloeren en sleept een rol mee. Gelukkig kwamen geen Duitse soldaten dit bedrijf afstraffen. In Kerkrade b.v. werd een jongen van 16 jaar die in het Deutsche Haus werd aangetroffen, doodgeschoten.¹⁷⁾

VRIJDAG, 15 September 1944. Na een rustige nacht hebben we 1e alarm overdag.

In den namiddag hoort men explosies achter Heerlen. Daar laten de Duitsers seinhuisjes, wissels in de lucht vliegen. Vanaf Leenhof kon ik rookzuilen zien opstijgen.

Daar de inboedel van het Deutsche Haus voornamelijk door de Gemeente moest worden gesteld of betaald, heeft deze den plundersaars aangeraden de weggenomen goederen op het gemeentehuis terug te bezorgen. Velen gaven hieraan gehoor en brengen vol schaamte de stukken weer terug. Iemand die een naaimachine had meegenomen, bracht deze al heel vroeg naar het Deutsche Haus. Daar dit gesloten was, zette hij de machine op den stoep voor de deur. Spoedig was er een gegadigde, die de machine meenam.

ZATERDAG, 16 September 1944. Ik heb de boodschap weer normaal op kantoor aan het werk te gaan. 's Namiddags ben ik een paar uur op den steenberg het oorlogstooneel gaan zien. Het was spannend. Bij het Imstenraderbosch beschieten jagers Duitse toepen of auto's gedurende een half uur. Wat later stijgt er rook op. Verderop bij Bocholtz duiken jagers. Plotseling duikt er weer een, maar stijgt niet meer op en ploft neer. Een rookkolom trekt omhoog. Uit de richting Aken komt opeens een Duitse jager recht op den steenberg af. Het heeft den schijn dat hij tegen de berg aanvliegt. Maar hij gaat rakelings langs. Het was een angstig moment. In Aken en Würselen woeden hevige branden. Ook elders in Limburg zijn rookwolken te zien. Door al deze bedrijven heen hoort men voortdurend schieten aan het front. De geallieerden rukten vandaag door Limburg verder op en bevrijdden o.a.

Ubachsberg, waar de bevrijding na eenige angstige oogenblikken een feit was.

ZONDAG, 17 September 1944. De Amerikanen rukken verder op bij Aken en door Zuid Limburg tot op Schaesberg, waar ze halt houden. Den heelen dag sluipen Deutsche troepen door E(ygels)hoven. Wij beseffen niet hoe gevaarlijk de situatie voor ons dorp is. We gaan normaal naar de kerk. De E.H. pastoor Franck houdt een toespraak, waarin hij zich beklaagt over het wangedrag van sommige mensen. Vooreerst over de belhamels die de R.K. Jongensschool hebben toegetakeld en bevuild. (De ruiten nagenoeg kapot; banken en stoelen vernield; wandplaten onbruikbaar gemaakt; de electriche gloeilampen allemaal stuk). Verder over de plundering van het Deutsche Haus, hetgeen hij moest afkeuren. Aan de bevoegde instanties moeten wij rechtspraak en bestraffing overlaten. Wij moeten ons zelf niet schuldig maken aan hetgeen wij bij anderen afkeuren. Overigens spoorde hij allen aan elkander in de komende oorlogsdagen bij te staan.

MAANDAG, 18 September 1944. De Duitschers hebben zich meereendeels uit ons dorp teruggetrokken. Blijkbaar meenden de Amerikanen dat er nog zooveel in E., zijn dat een beschieting noodzakelijk is. Hiertoe gaan zij dan ook over tegen 4 uur.

Leo Slangen staat bij ons aan de voordeur.¹⁸⁾ Op het oogenblik dat ik hem een sigaret presenteer, slaat op de Laurastraat een projectiel in. De slag drijft ons in een oogwenk naar den kelder. Leo heeft de sigaret nog niet kunnen nemen. Hij laat ze echter niet in de steek. In de keldertrap neemt hij ze en maakt dat hij wegkomt. Daarna slaan nieuwe granaten in met korte tusschenpozen. Dit duurt een paar uur. Verschillende zijn dicht in de buurt ingeslagen. Diverse ruiten hebben we hooren rinkelen. Het kelderluik is naar binnen gevlogen. De voordeur beschadigd. Twee uur hebben we in doodsangst in een hoek van den kelder gezeten onder een schuine rij eiken balken. We verkeerden in het onzekere over de uitwerking van de inslaande granaten. In afwachting biddend en schietgebedjes prevelend kropen de onheilspellende minuten voorbij. Als we dan Goddank ongedeerd uit ons hol kunnen kruipen, hooren en zien we al gauw hoe ernstig ons dorpje werd toegetakeld. Voor ons huis bij Hubben en in de wei van Haeren twee granaten. Bij Hubben verliest een jong gezin haar inboedel. In de Putstraat ziet het er leelijk uit. Bij Nols en Braun voltreffers, waarbij een man dood bleef. Bij de oude koster Eijdem, Opfergelt, Joh. Hanssen, v.d. Hoek, Dekkers, in de Hubbertersstraat, Pr. Julianastraat en andere straten zijn granaten neergekomen. Op de Molenweg bleef een meisje dood. Op de Bosschen opzichter Verlaan doodelijk getroffen. Mevrouw v.d. Hoek is bewusteloos en gewond. Een massa winkelruiten zijn stuk. Het electriche licht is op verschillende plaatsen kapot. De oude kerk, de nieuwe kerk, de beide bijzondere scholen hebben alle voltreffers gekregen.

De oude kerk in het dak. De nieuwe kerk 2 treffers in het dak links. Eenige gebrandschilderde ramen zijn stuk en andere beschadigd. Ook schilderwerk op het koor beschadigd. Mevr. v.d. Hoek werd zwaar gewond en is, zonder tot bewustzijn te zijn gekomen, een week later overleden. We hebben onze ramen wat dichtgespijkerd en zijn 's avonds naar de villa verhuisd, omdat we ons thuis niet meer veilig voelden.

DINSDAG, 19 September 1944. Nadat de Duitschers zich uit Eyselshoven hebben teruggetrokken, hebben ze waarschijnlijk vermoed, dat de Amerikanen ons dorp van alle zijden zouden binnenrukken. Hierom zijn ze Eyselshoven waarschijnlijk gaan beschieten. Tusschen 1 en 5 uur n.m. komt de een na de andere granaat in Eyselshoven of omgeving neer. Ze fluiten links en rechts over de villa. We hooren ze dichtbij of verderaf inslaan. Men krijgt den indruk dat Eyselshoven opnieuw vreeselijk wordt toegetakeld. Na afloop hoort men dat het nog is meegevallen. Op den Kerkberg twee treffers bij Wijnberg en Cohnen. Een oude vrouw Beenackers echter krijgt van den schrik een beroerte, waaraan ze enkele dagen later is overleden. Andere voltreffers zijn zonder groote ongelukken afgeloopen. In den tuin van de villa sloegen 4 granaten in. Een hiervan beschadigde den oostgevel en de serre. Een andere gaf het zomerhuisje een klap. De rest viel tamelijk onschuldig tusschen de struiken. Deze beschieting doorstonden we met minder angst in den stevigen kelder van de villa. Verder konden we nog zien, dat de watertoren een treffer had gekregen.¹⁹⁾ Goddank waren de pipleidingen en het bassin intact gebleven.

WOENSDAG, 20 September 1944. De Westwal wordt beschoten.²⁰⁾ De kogels vliegen over ons heen. Zus Gertrud kan het na de twee voorafgaande dagen in Eyselshoven niet meer uithouden. Ze verhuist met de 2 kinderen naar Adriaansen op de Heerlerbaan. Fritsje vindt onderdak bij Mulders in Palemig. Gerard (Coerver) blijft alleen thuis.²¹⁾ De familie Duykers van de Kerkberg komt ook op de villa slapen.

DONDERDAG, 21 September 1944. De Amerikanen plaatsen nog meer kanonnen op Schaesberg en elders, waarmee ze de Westwal beschieten.

VRIJDAG, 22 September 1944. Steeds meer artillerie van diverse soorten wordt ten Westen van Eyselshoven opgesteld. In de Hopel, achter het millioenenlijntje, aan de Delleweg enz. staan kanonnen opgesteld, waarmee de Deutsche zijde van het Wormdal en andere doelen intens worden beschoten.²²⁾ Zodra een bunker nog leven toont, krijgt hij hevige salvo's terug. We kunnen de kogels zien en hooren inslaan.

ZATERDAG, 23 September 1944. Het beschieten van de bunkers wordt voortgezet. Lichte verkenningsvliegtuigen vliegen uren lang boven ons op en af. Van tijd tot tijd tevens jagers en bommenwerpers.

ZONDAG, 24 September 1944. In de kerk zijn geen diensten meer. Het is ook te gevaarlijk om onnoodig op straat te blijven. Zodoende kunnen we vandaag geen Hl. Mis hooren. Zoodra thuis de kippen verzorgd zijn en andere bezigheden zijn gedaan, brengen we ons voor de rest van den dag in veiligheid in den kelder van de villa.

MAANDAG, 25 September 1944. Vanmorgen wordt bekend, dat Kerkrade moet evacueeren en wel voor 12 uur. De waarheid hiervan is spoedig te zien aan de vluchtelingen door E(ygels)hoven naar elders.

Droevige groepjes zijn het. Vooral fietsers, kindervagens en derg(elijke) zijn volgepakt met hetgeen, dat als meest noodzakelijke wordt meegenomen. Een man met vrouw en kinderen komt langs en houdt er den moed in. Als we alles verliezen zegt hij beginnen we maar opnieuw van voren af aan.

En als we terugkeeren, planten we de vlag op onze

puinhoopen van wege de bevrijding. Even verder de straat op hoor ik hem schelden op de Duitschers, die hem hebben verjaagd en in zijn ogen alleen de schuldigen van de miserie zijn. Met dergelijke gevoelens verlaten duizenden Kerkrade naar diverse richtingen. We denken aan kennissen, familie of vrienden, maar vooral aan Frits en zijn vrouw. Waar zouden ze heengaan? Deze vraag wordt ons echter beantwoord, als we tegen den middag hen beiden met een beladen fiets zien aankomen op de villa. Ze hebben een ongelooflijke hoeveelheid levensmiddelen, kleeën enz. weten mee te nemen. Ze moesten eigenlijk in de richting Spekholzerheide vluchten, maar het leek hun beter met anderen richting Eyselshoven te gaan. Dhr. Dohmen, portier van de villa vindt het goed, dat zij op de villa blijven logeëren hetgeen voor hen een welkome uitkomst is.

Tot vandaag zijn slechts voorposten van de Amerikanen in Eyselshoven geweest. Tegen 7 (uur) n.m. komen soldaten langs verschillende wegen ons dorp bevrijden. Tevens rollen een 7-tal tanks vanaf Nieuwenhagen ons dorp binnen. Vijf hiervan nemen plaats op de Torenstraat. Eén vlak naast ons huis. We dachten, dat ze het front tot aan de Worm zouden verleggen, maar ze hielden zich nog wat op een klein afstandje.

DINSDAG, 26 September 1944. Frits probeert thuis op Chevremont nog wat weg te halen maar hij komt zoo ver niet, omdat het hem te levensgevaarlijk is. In de oude kerk worden intusschen verdachte personen opgesloten.

WOENSDAG, 27 September 1944. Vandaag wordt ik door de mijn gevorderd om op het loonbureau Laura te gaan werken wegens een uit te keeren voorbetaling op a.s. Vrijdag. Tegen 4 uur n.m. hooren we dichtbij op de mijn een granaat inslaan. We zitten niet veilig en gaan op een meer beschutte plaats staan. Een heer komt binnengerend want hij hoort er weer een fluiten. Nauwelijks staat hij stil of de inslag is te horen. Nu is het tijd om in het kabelkanaal, dat als schuilplaats is ingericht, te vluchten. De Amerikanen zijn er reeds in. Enkele personen komen binnen en vragen of iemand heeft geroepen. Op een ontkennend antwoord ijlen ze naar buiten om elders te zoeken naar den roepende. Spoedig hebben ze een gewonden man gevonden, die door granaatscherven is gewond. Enkele dragers brengen hem al gauw op een draagbaar binnen. Het blijkt een zekere Lennaerts van de Vink te zijn die met vrouw en kinderen in het kabelkanaal een schuilplaats heeft gevonden. Bij den eersten inslag was in het kanaal het licht uitgegaan. De aanwezige elektrische mijnlampen bleken niet te branden. Hij ging daarop een lamp in de lampisterie halen. Bij den uitgang hiervan werd hij verrast door een granaat. Aan het been, het hoofd en den rug werd hij getroffen. Mannen van de eerste hulp verbinden wat totdat de dokter hem deskundiger behandelt. Later blijkt het ongeluk niet zoo heel ernstig geweest te zijn. 's Avonds komen nog een paar projectielen in Eyselshoven neer.

DONDERDAG, 28 September 1944. De beschieting van de bunkers wordt voortgezet. Verkenners, jagers en bommenwerpers opereeren aan de fronten. De meeste tanks vertrekken weer naar Nieuwenhagen. De Duitschers schieten nog terug.

VRIJDAG, 29 September 1944. Ik ga een kijkje in de

kerk nemen. Het ziet er triest uit. Het allerheiligste is er aanwezig. H.Diensten worden echter nog niet gehouden. Hier en daar zie ik dekens liggen, waarop Amerikanen hebben geslapen. Bij de ingangen staan legerwagentjes 'Yeeps'. Wegens het gevaar van terugschieten door de Duitschers moet men zich niet onnoodig op straat begeven. Ik ben blij als ik brood of iets anders te pakken heb en vlug naar de villa kan spoeden. 's Avonds om 7 uur bombardeeren een 100 toestellen de Westwal. Over Rimburch stijgt ergens rook op.

We gaan op het dak even kijken. Frits en Leo Slangen gaan vrij het dak op. Ik zeg hun niet zoo vrij en zoo ver zich te vertoonen. Maar nauwelijks heb ik het zezegd of daar komt een projectiel aansuisen. In een oogwenk zijn we binnen. Niet ver van de villa slaat ze in. We maken gauw, dat we beneden komen.

ZATERDAG, 30 September 1944. Frits en Käthe trekken de stoute schoenen aan en gaan hun huis opzoeken om nog wat te redden. Ze hebben heel wat moeite om langs de Deutsche wachtposten te komen, die dreigen met doodschieten e.d. Ze zien b.v. hoe een vrouw geblinddoekt wordt weggevoerd. Toch gelukt het hun na smeeken en bidden in hun huis te komen, waar nog dezelfde Deutsche soldaten van voorheen zitten. Deze hebben er goed geleefd. De eenige konijn is weg. De kippen zijn geslacht. Tientallen glazen van den inmaak zijn verdwenen. De aardappelhoop is kleiner geworden. Leeren boodschappentassen en een acetesch zijn niet meer aanwezig. De Deutsche soldaten laten hen geen rust en staan achter hen te jagen, omdat ze zoo spoedig mogelijk weer moeten verdwijnen. Ze kunnen inderhaast nog wat bemachtigen. ook een 5-tal pullen, die voorloopig in de serre worden ondergebracht, kunnen ze nog grijpen. Daar het des morgens over het algemeen kalm is, ben ik vroeg naar Heerlen gefietst om een zakje appelen op de markt te kopen. Te Leenhof stap ik de kerk binnen en kan er net een H.Mis bijwonen. Bij Leenhof is een rode kruis-hospitaal ingericht. In de weide staan een tiental wagens en een groote roode kruis-vlag ligt op het gras. Na de afgeloopen dagen, die we in den kelder doorbrachten, is Vader ziek geworden. Hij houdt het provisorisch bed in een hoek van den kelder, waar we wonen en slapen. Vanmorgen ca. 7 uur viel nog een granaat bij Brull-Markslag in de Hoofdstraat met de gevolgen van dien.

ZONDAG, 1 October 1944. Vandaag regenweer tot in den namiddag. Tegen 4 uur heldert het wat op. Dhr. Dohmen en ik willen naar Heerlerbaan fietsen. We zijn net gereed of in de richting Waubach slaan weer granaten in. We vinden het maar weer raadzamer binnen te blijven. Later komen nog projectielen neer in de Grachtstraat.

O.a. een treffer bij Lochtman. 'n Paar gewonden. De rest in tuinen. Verder een treffer op de markt bij H.Zautzen, en enkele granaten in de weide Haeren, Torenstraat. Overigens nog den geheelen dag artillerievuur van de Amerikanen.

MAANDAG, 2 October 1944. De Duitschers schieten nog steeds terug. O.a. een treffer bij Janssen, Rimburcherweg. Ook villa Schillings op de Bosschen werd getroffen. Aldaar bleef nog een man dood. Vandaag wordt het offensief ingezet in den sector tusschen Aken en Sittard. Na hevige artillerievuur

richten de bommenwerpers de noodige verwoestingen aan. We kunnen de bommen uit de vliegtuigen zien vallen. De geheele Westwal van Herzogenrath tot Palenberg wordt bestookt. Zwarte rookwolken stijgen op. Tevens roode damp van fosforbommen. Slierten van projectielen verdwijnen in de bosschen van Rimbürg. Na elf uur gaat de infanterie tot den aanval over, vooral bij Palenberg. In het Wormdal hangen grijze rookgordijnen om den overtocht over de Worm te camoufleren. Het is een vreeselijk schouwspel gedurende de verdere uren van den dag. Uit de radiobERICHTEN hooren we 's avonds dat de Amerikanen 3 km zijn gevorderd. De radio uit Amerika spreekt van een aanval uit de Groenstraat naar de stad Geilenkirchen. In de Koeleverbeemden zijn de mitrailleurs van beide kanten bezig. In Rimbürg mag zich niemand op straat begeven. Later hebben we geen water meer. Het waterwerk in Rimbürg schijnt getroffen te zijn. Tegen 2 uur in den namiddag vragen een 7-tal Amerikanen om onderdak op de villa. Ze worden met open armen ontvangen. Ze hebben een paar Yeeps bij zich, welke naast het bureau worden geplaatst. Ze weten niet hoelang ze zullen blijven. Misschien een paar dagen, naar gelang de stoottroepen vorderen. 's Avonds zitten de soldaten samen met ons in den kelder, behalve 1, die buiten de wacht houdt. Van alle 7 heb ik de handteekening ontvangen. Ik laat hen een foto van de villa uit de album uitzoeken als souvenir. Achterop schrijf ik mijn adres. Ze laten ons van hun sigaretten meerrooken. Ook andere snuisterijen hebben ze te tracteeren. We weten ons verstaanbaar te maken. Een paar spreken ook Fransch. We zingen voor hen het Wilhelmus, laten hen lang leven en brengen een hoera op hen uit. Vader is van zijn ongesteldheid weer wat beter geworden, maar ligt toch nog het liefste op zijn provisorisch bed. Dhr. Duykers is ook sinds een paar dagen niet lekker. Ik zelf ben wat verkouden.

DINSDAG, 3 October 1944. Het weer is niet te best, weshalve de Amerikanen met sommige operaties niet goed kunnen opschieten. Toch kunnen ze berichten, dat ze het slot Rimbürg en een tiental bunkers veroverden. Ook Uebach viel. Bij de operaties is het waterwerk getroffen, zoodat er geen water is in verschillende gemeenten.

WOENSDAG, 4 October 1944. De Amerikanen gaan tot den aanval van Kerkrade over en dringen door tot achter Chevremont. In Eygelshoven komen veel troepen te liggen, o.a. in de weiden van Haeren. Langs de beek staan een tiental mortieren opgesteld, die in den namiddag beginnen te schieten. Het duurt een paar uur. Een commandant geeft een teeken met een fluitje, waarop dan telkens een salvo losbreekt. Bovendien gaat het kanongebulder van de bekende plaatsen door, zoodat het een lawaai van belang is. De villa wordt ook uitverkoren om een 50-tal Amerikanen te herbergen. Op kantoren en gangen vinden ze plaats om te slapen, te kaarten, te dobbelen, te eten, te praten of te lezen in weekbladen, kranten en brieven van thuis. Weldra ziet het er vuil en rommelig uit, vooral ook omdat er watergebrek is. Het park op de villa wordt ook zonder schroom met wagens volgestopt. De wegen en grasperken moeten het ontgelden. 's Morgens zijn nog een paar granaten in Eygelshoven gevallen. Een ervan op de Laura. Jozef was net bij Coerver, toen hij verdacht fluiten en inslaan hoorde. Hij kreeg er den

schrik weer in, waarom hij niet graag het dorp ingaat. Vrouw Meiser met dochter komen ook op de villa slapen.

DONDERDAG, 5 October 1944. De mortieren vertrekken alweer. Vandaag hoor ik niets van inslagen in ons dorp, hetgeen als een zeer verblijdens teeken wordt begroet. Ik ben vandaag naar Meerssen geweest om Zus te bezoeken en te informeren of Vader daar misschien tijdelijk zou kunnen worden verpleegd, indien dit noodig en mogelijk zou zijn. De Eerw. Moeder weet nog over een bed te beschikken. Daar het mij nog onbekend was, dat men niet zonder een vergunning meer dan 6 km van zijn woonplaats mag gaan, kreeg ik in Valkenburg moeilijkheden. Toch vond ik de mogelijkheid zonder vergunning in Meerssen te komen. Om echter den terugweg te kunnen doen, heb ik me bij den commandant in Meerssen een bewijs gehaald, waarmee ik slaagde. Op den terugweg ontmoette ik een paar évacués uit Kerkrade. O.a. Hein, die al in zijn huis te Kerkrade was geweest. Behalve ruiten kapot, was zijn huis en have intact. Zelfs zijn kippen leefden nog. In Kerkrade bleek nog al een en ander beschadigd te zijn.

VRIJDAG, 6 October 1944. Daar Kerkrade bezet is door de Amerikanen, gaan Frits en Käthe weer naar huis. De Duitschers hebben er leelijk huisgehouden. Tientallen glazen inmaak zijn weg. Ook veel aardappels. De deuren op de verdieping zijn geforceerd om toegang tot de kamers te krijgen. Ook werden kasten opengebroken. Laden, doozen en potjes werden omgeschud en de inhoud dooreengegoot, blijkbaar op zoek naar waardevoorwerpen. Ze kunnen nog niet precies vaststellen wat weg is. In het benedenhuis, waar familie Huveneers woont, is door een granaat een gat in den keukenmuur geslagen. Alle ruiten zijn stuk. De Amerikanen vallen vandaag opnieuw aan. Bij Beggendorf en Herbach ontwikkelt zich de eerste groote tankslag op Duitsch grondgebied. Den geheelen dag hoort men de tanks knallen. Tevens mitrailleurvuur. 's Morgens waren eerst weer de bommenwerpers bezig. De operaties worden door gunstig weer begunstigd. Men hoort niets van den uitslag van het offensief. Inslagen worden in Eygelshoven niet vermeld. Vader houdt zich goed. Hij blijft ook weer wat meer opzitten.

ZATERDAG, 7 October 1944. Vannacht waren germany-vliegtuigen in de lucht. De Amerikanen, die wacht houden of nog op zijn, trekken zich in den kelder terug. Een komt zelfs op de sokken naar beneden loopen. We vernemen, dat op Nieuwenhagen, Kerkrade, Waubach en Eygelshoven bommen vielen. Het meeste echter kleine splinterbommen. Vandaag bleek, dat een Amerikaan, die drinkt, op het kantoor van Dhr. Schweitzer had geslapen. Toen Dhr. S(chweitzer) vandaag echter op zijn bureau kwam, ontdekte hij tot zijn schrik, dat een paar kistjes v.o. sigaren van prima kwaliteit waren verdwenen. Het viel ons gisteravond al op, dat enkele soldaten met een sigaar op den mond rondliepen. O.a. ook een rare ordonnans van den captain. Hij caricaturiseert er Churchill mee. Deze boy Smith is een type, zooals we nog niet ontmoetten. Tot onze verwondering vernemen we, dat men onzen slaapgenoot Lambert Duykers jr. in de oude kerk heeft opgesloten, omdat hij NSB-allures heeft gehad en lid was van den N.A.F. Dit was hij

indertijd geworden, omdat hij zodoende waarschijnlijk van arbeid in Duitsland bevrijd bleef. Zijn Vader schijnt ook in dit opzicht geen zuiver geweten te hebben. Aan den captain heb ik sinds enkele dagen bemerkt, dat hij argwanend tegenover ons stond. Vooral gisteren. Thans begrijp ik waarom. Hij moet wel iets geweten hebben van de menschen van den O.D.-dienst.²³⁾

De radio meldt, dat de Amerikanen ten Noorden van Aken over een breedte van 15 km de Siegfriedlinie zijn binnengedrongen, hetgeen ons met een bijzondere vreugde verheugt. We zijn zeer benieuwd naar nadere mededeelingen. Vandaag vlogen 5000 vliegtuigen naar Duitsland. Dit was het grootste aantal sinds de oorlog.

ZONDAG, 8 October 1944. De vorderingen bij Uebach (D) schijnen waar te zijn. De soldaten hier op de villa zijn vertrokken. Maar nieuwe zijn er voor in de plaats gekomen. Een kolonel met een staf officieren en manschappen. Ze betrekken nog meer kantoren dan de groep, die voor hen was. Vandaag hebben we in de R.K. Meisjesschool Mis gehoord hoewel hiertoe nog geen verplichting bestond. Tevens ben ik in Leenhof de Hoogmis gaan bijwonen. Granaten vielen vandaag niet. De Amerikaanse kanonnen bulderen niet minder veelvuldig en veelsoortig. Deze zijn waarschijnlijk meer naar het front verschoven.

MAANDAG, 9 October 1944. Ook vandaag komen geen granaten in E(ygels)hoven neer. Wel ergens in de buurt, schijnt het. Het is mistig weer. Toch maken de Amerikanen vorderingen om de ring rond Aken, Würselen en Bardenberg enz. te sluiten.

Daar de villa door de Amerikanen bezet is, en werken in E(ygels)hoven niet rustig en zonder gevaar kan geschieden heeft de mijn in Heerlen enkele kamers kunnen huren om er te werken. Hiermede werd vandaag een begin gemaakt. Ik ging ook, maar kon weer naar huis gaan. De Amerikanen hebben een lijst gevraagd van de personen die op de villa wonen of er moeten kunnen komen. Ze hebben ook graag dat we zoo weinig mogelijk in en uit gaan. Zodoende zijn we eenigszins geïsoleerd. We vernemen, dat ook Elisabeth Duyckers werd opgesloten bij een 20-tal andere vrouwen en meisjes in de oude jongensschool. De familie schijnt nog al wat op de kerfstok te hebben.

DINSDAG, 10 October 1944. Daar Aken zoo goed als omsingeld is, hebben de Amerikanen een ultimatum tot onvoorwaardelijke overgave gesteld. Wil de Deutsche commandant zich niet overgeven dan zal met de verwoesting van de stad worden begonnen. Daar het front wat verderop is, komen sommige menschen maar weer naar Eyselshoven terug. We denken intusschen met ontzetting aan de terreur, die thans in het nog bezette deel van Nederland woedt. Steeds nieuwe schanddaden komen ons via krant of radio ter oore.

WOENSDAG, 11 October 1944. Vandaag heb ik gewerkt op het magazijnkantoor Laura. Na ruim 3 weken op de villa te hebben gewoond, zijn we weer naar huis terug gegaan in de hoop, dat O.L.Heer ons ook verder voor onheil moge sparen. Op de Rimbürgerweg sloeg overigens vandaag nog een granaat ik, die een doode en een gewonde eischte. Daar Aken geen capitulatie aanbood, is om 12 uur een vreeselijk bombardement begonnen, hetgeen 's avonds al te zien was aan een gloed boven Aken. Frits en

Käthe blijven nog op de villa, daar ze niet naar Kerkrade terug mogen.

DONDERDAG, 12 October 1944. Vannacht hoorden we het kanongebulder natuurlijk veel harder dan voorheen op de villa in den dik ommuurden kelder. Als echter geen Duitsche vliegtuigen kwamen overvliegen, zouden we nog goed hebben kunnen slapen. Finke had in de keuken haar bivak opgeslagen, terwijl de anderen in bed sliepen. Slechts een keer moesten we er een poosje uit, echter behoefden we nog niet tot in den kelder te gaan. Vanmorgen bleken ergens telefoonkabels doorgesneden te zijn, zoodat de toegang tot onze Gemeente werd verscherpt. Op de pastorie te Chevremont was tegen den middag een inslag. Vandaag waren de vliegtuigen druk bezig. Tevens hevige beschieting van Aken. In den avond was de hemel hel verlicht boven Aken en Würselen, waar hevige branden moesten woeden. Men houdt zijn hart vast als men denkt aan de menschen, die het in zulk een hel er levend moeten afbrengen.

VRIJDAG, 13 October 1944. Op den weg voor en achter Leenhofkerk werden tegen 7 uur vanavond ei-bommen neergeworpen. Daar de menschen nog op weg naar huis waren uit het Lof, vielen veel slachtoffers. 15 Burgers en 3 soldaten kwamen om het leven, terwijl een 30-tal gewonden werden geholpen. Ook iemand van het magazijnkantoor, waar ik momenteel help, raakte gewond door enkel splinters.

ZATERDAG, 14 October 1944. Vannacht was 3x alarm in de buurt. Een keer zijn we 's nachts even op geweest. Daar de meeste kanonnen rond Eyselshoven verder naar het front geplaatst zijn, is het kanongebulder minder geworden. Vanavond was zelfs enkele uren zoo goed als geen schot te hooren. Voor het eerst voelde men aan hoe heerlijk de stilte aandeed. Tegen half drie kwamen weer een paar granaten bij den Waubachergweg terecht. Jozef en ik gingen vandaag op appels uit. De boer waar we heengingen, konden we niet bereiken, daar de Amerikanen de omgeving hadden afgezet. Een andere boer had veel fruit verloren, omdat de Amerikanen met kanonnen vlakbij lagen. Zoo kwamen we nat en vol modder, maar zonder appels weer thuis. De doorgang bij de brug bij Schaesberg is opgeruimd door de bewoners van de oude kerk, NSB-ers, zwarthandelaren ed.

ZONDAG, 15 October 1944. Hoewel de kerk nog niet is hersteld, zijn er vandaag weer de H. diensten in begonnen. Het zal nog wel geruimen tijd duren eer de kerk weer een normaal aanzien zal hebben. Wanneer er geen granaten meer in de buurt inslaan, wordt dit als een teeken van vooruitgang beschouwd. Zoo is het ook vandaag rustig geweest, zoodat wij 's avonds een paar uurtjes kunnen kaarten.

MAANDAG, 16 October 1944. De Laura heeft vandaag het werk hervat, hoewel dit slechts beperkt kan geschieden, daar allerlei materiaal door de Duitschers is meegenomen. Overigens zijn de machinerieën en installaties nog in orde, in tegenstelling met de Julia, waar de turbine werd beschadigd. Op de Laura heeft ook ondergronds betrekkelijk weinig door den langen stilstand geleden. Vandaag ook werd niets van inslagen vernomen. Op verschillende plaatsen in onze gemeenten, o.a. in de Koäelever beemden, Berghof, Spoorstraat, Gasfabriek, Haanrade, enz. zijn kanonnen opgesteld. Bij de eerste schoten zijn

reeds nabijliggende huizen beschadigd, zoodat menschen moeten verhuizen.

DINSDAG, 17 October 1944. Vader houdt zich tamelijk goed. Hij eet echter weinig en houdt liefst het bed. Hij is verzwakt. De oorlogshandelingen hebben hem geen goed gedaan. In de laatste weken van den zomer is hij ook niet buiten kunnen komen. Jozef en ik zijn weer op appels uit geweest naar boer Vaessen te Streythagen.²⁴⁾

De geplukte appels à 25 cent per kg bleken echter slechts geschudde appels te zijn van geringe kwaliteit. In het Terwinselerveld daalde een lijnvliepertje. Hij taxide naar den weg en reed hiervoor nog een paar honderd meter om dan weer door het veld naar het Streythagerbosch zijn schuilplaats op te zoeken.

WOENSDAG, 18 October 1944. Stormachtig weer met wind en regen bemoeilijken ongetwijfeld het verder oprukken der Amerikanen. Toch hoort men in de richting Bardenberg intens schieten, hetgeen op gevechten aan het front wijst. In den avond komt weer een Deutsche machine over, die haar bommen op Schaesberg achterlaat. Een man bleef dood. De laatste dagen hier geen inslagen, hoewel de mogelijkheid nog lang niet uitgesloten is.

DONDERDAG, 19 October 1944. Vandaag is het even slecht weer als gisteren. Bij de Holz kwamen weer eenige granaten neer. Vandaag hoorde men in de buurt van Gangelt tanks aan den slag. Hoewel ook weer een Duitsch vliegtuig in het duister rondwaarde, bleef onze omgeving voor ongelukken gespaard.

VRIJDAG, 20 October 1944. De stijging van de barometer duidde reeds op een verbetering van het weer, zoodat de vliegtuigen weer konden opereeren. Succes in de gevechten kwam tot uiting in den val van Aken, dat zich om half vier in den namiddag heeft overgegeven. Niettegenstaande deze overgave was er vanavond nog een felle gloed tegen de wolken te zien boven Aken. Het arillerie-vuur was druk bezig. Van alle kanten werd de hemel om beurten fel verlicht. Naar gelang den afstand of het caliber zag men een rossig, geelachtig, groen of wit licht. Daarbij natuurlijk schoten, die stampten of sloegen, daverden of door de dalen voortrolden.

ZATERDAG, 21 October 1944. Terwijl ik op de kolenlandverkoop op de Laura was, ontplofte nabij de steenberg een granaat niet hoog boven den grond. 's Avonds hoorden we nog verschillende granaten terecht komen nabij de Steenfabriek Waubach en Hoven. Men kon de kogels horen fluiten. Tijdens het middageten kreeg Vader een zwakke flauwte. Hij herstelde hiervan echter weer gauw,

ZONDAG, 22 October 1944. Vroeg in den morgen kwamen in de buurt van Groenstraat weer granaten neer.²⁵⁾ Toch hebben we gerust de H.Mis kunnen bijwonen. Finke en ik zijn in den namiddag naar Ubachsberg gefietst, hetgeen nu niet direct op een vanouds bekend fietstoertje geleek. Bij Streythagen moesten we een eind door een wei gaan. omdat de weg te modderig was. Zoo kwamen we nog enkele keeren modderige weggedeelten tegen. Bij Senden werden we open gedaan door een évacué uit Kerkrade: Kohnen. Toen kwam nog een évacué: Palmen. Reeds eerder was er ook nog de familie Pierre Henskens geweest, gedurende een week. Familie Senden had de bevrijding met een poosje in den kelder zitten onder het hooren

van wat mitrailleurvuur gauw doorstaan. Ook familie Franssen vonden we gezond en wel. Nagenoeg alle radiobezitters van voorheen hadden hun ingeleverd toestel weer terug ontvangen. Over een beteren weg via Kunrade keerden we weer terug naar huis.

MAANDAG, 23 October 1944. Jozef en ik fietsten weer naar Ubachsberg om appels te halen. Tevens mocht ik een oud radiotoestel leenen van Joep Franssen, dat nog behoorlijk functioneert en ons weer een grooter contact met de vrije buitenwereld verschaft. Wie is immers niet gespannen op het verder verloop van den oorlog en vooral op berichten over het nog bezette gebied van ons dierbaar vaderland. Onze gedachten gaan daar dikwijls naar toe en in het gebed denken we vaak an de lijdenden en verdrukten uit het Noorden. Vooral vragen we ons natuurlijk af, hoe het met Matjö mag gaan. We hopen en bidden, dat we elkander vrij en blij spoedig mogen weerzien.

DINSDAG, 24 October 1944. Terwijl onze Afdeeling Inkoop zich weer op haar kantoor heeft kunnen nestelen, hoorden we, dat ook op de Laura een staking onder de arbeiders was begonnen. Ook daar wordt de heenzending van enkele opzichters geeischt, die zich Duitschgezind of onsociaal in de afgelopen jaren hebben gedragen.

Vanavond vlogen weer enkele Deutsche vliegtuigen rond, die bommen wierpen op Schaesberg en Nieuwenhagerheide. We brachten weer eenige angstige oogenblikken door in den kelder. geronk van motoren, afweervuur, ruischen van vallende kleine bommen, ontploffingen en weet ik welke vreemde geluiden deden ons vrees en angst aanjagen. Te meer, daar er de laatste dagen sprake van is, in de radio, dat de Duitschers bij Würselen en in België vliegende bommen zouden hebben gebruikt.

Zelf heb ik op een morgen vroeg een vreemd soort vliegtuig hooren over pruttelen.

Ik keek vlug uit het raam, maar kon in den mist geen lichtstreep ontwaren.

WOENSDAG, 25 October 1944. Vannacht hoorde ik enkele inslagen ergens in de buurt. Om 4 uur in den namiddag werd eindelijk einde alarm geblazen. vanaf 18 September duurde nog steeds de alarmtoestand. Dus 37 dagen of ruim 5 weken.

DONDERDAG, 26 October 1944. Vanmorgen en gisteravond passeerden een 20-tal kanonnen naar Herzogenrath, hetgeen op versterking van het front wijst. Op de Julia zijn de beambten uit solidariteit met de arbeiders gaan staken. O.a. wordt geeischt, dat hoofdingenieur Edixhoven moet aftreden.

VRIJDAG, 27 October 1944. Thans gaan ook de beambten van het hoofdbureau mede in staking.

Vandaag hadden we 4x alarm.

ZATERDAG, 28 October 1944. Den heelen morgen zijn de beambten op de Laura bijeen om den toestand te bespreken. Commissieleden worden nog gekozen en de staking blijft aanhouden. Dat we 3x alarm hadden bewijst, dat de Duitschers nog steeds trachten tot boven het frontgebied door te dringen om daar soldaten en menschen angst aan te jagen. Gelukkig gebeurt het telkens maar met een enkel vliegtuig, zoodat het gevaar meestal nogal vlug voorbij is.

Vanmiddag ging ik eens kijken naar de kanonnen in de Koaëleverbeemden. Een was net bezig met schieten. De kanonniers hadden hun vuurtje bij den weg verlaten

en voerden onder een camouflagenet de commados van hun chef uit. De 150mm granaten werden als in een bakoven geduwd. De loop, die naar het Oosten was gericht, spuwde vuur en onder een hevigen knal vloog een verderfbrengende kogel naar Duitsland. Nog wat witte rook en een nieuw schot werd voorbereid. De soldaten van de andere kanonnen zaten rond een vuurtje zich te warmen. Wat verderop kon ik duidelijk de stukgeschoten bunkers van de Siegfriedlinie zien. Donkere gaten staarden langs den boschrand of tusschen boomen in. Verlaten en leeg waren ze nu. Ik weet nog hoe ze werden gebouwd in koortsachtigen haast, zelfs op de Zondagen. Ik weet ook hoe ze werden beschoten en wanneer ze werden veroverd. Dat ik me nog in het frontgebied bevond, werd ik plotseling gewaar, toen ik in de richting Finkenrath een granaat hoorde fluiten en inslaan.²⁶⁾ Van schrik en uit een instinctmatige streving naar veiligheid, reed ik direct naast den weg in het gras. Ik sprong echter weer direct op de fiets en reed met spoed naar huis.

ZONDAG, 20 October 1944. Vandaag werd officieel de bevrijding gevierd. Aan het gemeentehuis werden vlaggen geheschen en een toespraak gehouden door den commandant Klinkenberg. In de kerk volgde een plechtige Hoogmis tot dankzegging, waarna het Wilhelmus werd gezongen. De pastoor hield een korte preek, waarbij ook een stukje in het Engelsch voor de aanwezige Amerikanen. Na afloop trok de herleeftde harmonie voorop met de verschillende autoriteiten achter zich.²⁷⁾ Toen het kerkplein gevuld was met een groote menigte, kon men hoog een oranje ballonnetje zien zweven. Hoe dat er kwam, scheen een raadsel.

MAANDAG, 30 October 1944. Vannacht huilden 3x alarmsignalen over de daken, die niet konden verhinderen, dat van tijd tot tijd een Duitsch toestel bij helder maanlicht heen en weer ratelde. Van nachtrust kwam al heel weinig terecht. Ook schoten de Duitschers nogal dikwijls terug in de buurt van Nievelstein. Zoo is nog elke dag en nacht gepeperd met een dosis oorlogs-ellende van allerlei aard.

DONDERDAG, 9 November 1944. Werd niet gewerkt op de mijnen, waarom ik van die gelegenheid gebruik maakte om een kijkje te gaan nemen naar het huis te Bley-erheide. Ook kwam ik voor het eerst na de bevrijding in Kerkrade, waar nogal een en ander gehavend uitzag. Zoo o.a. ons huis, Vroenstraat 20. Een granaattreffer in het dak had dit geheel vernield. Tevens muren, plafonds, deuren en ramen waren beschadigd. Ik trof er niemand aan. Met Gerard ben ik toen een paar dagen later nog eens gaan zien. Met een sleutel kwamen we binnen en konden we alles beter in oogenschouw nemen. De huurder was verhuisd. Vader, die voor dit huis graag zelf zorgde, vernam het bericht nogal gelaten, maar vroeg toch om enkele bijzonderheden der aangerichte schade. Sinds enkele weken hadden we Vader in onze woonkamer een plaats met zijn bed gegeven, omdat het boven wat te koud en ongemakkelijk werd. Zijn gezondheidstoestand ging achteruit. Vooral sinds ons verblijf op de villa. Het oorlogsrumoer en de ellenden van dien deden ook hem geen goed. Het bordje pap, waar hij altijd zoo op stond en dat we hem ook steeds hadden kunnen verschaffen niettegenstaande we geen melkbonnen kregen, begon hem tegen te staan. Zijn lichaamsorganen schenen hun functie te willen stop zetten.

ZATERDAG, 11 November. sloegen in den Wolfsweg granaten in, waardoor een jongen dood bleef en een andere jongen zoo gewond werd, dat hij na enkele dagen ook overleed.

VRIJDAG, 17 November. kreeg ons dorp er weer van langs. Liefst 2 treffers op onze kerk. Een gat in den toren boven de jongenskapel en een fundament-ontzetting rechts bij den ingang, waardoor zelfs de vloer binnen werd beschadigd. Voorts twee gaten naast en achter de kerk. Een treffer achter Boermans in de Putstraat, waardoor een stal werd beschadigd en een rund moest worden geslacht. tenslotte nog een treffer op de Torenstraat bij Hubben, die een gat in den muur sloeg. Persoonlijke ongelukken kwamen Goddank niet voor. Jozef was op de Laura. Ik zelf op de Julia, waar ik me in den grooten magazijnkelder kon schuil houden. Finke was alleen mer Vader thuis. Zij waren natuurlijk angstig geschrokken. Dokter Limpens was een paar keer hier geweest. Hij had Vader eerst pillen voorgeschreven en toen droppen, waarvan hij de eerste 15 kreeg. Deze schenen echter sterk te werken, want dien Vrijdagavond was een merkbare verslechtering in Vaders toestand te bespeuren. Zijn ademhaling werd veel korter en elke inspanning naar geest of lichaam scheen hem zeer te vermoeien. Spreken deed hij de laatste dagen moeilijk of niet. Den nacht van Vrijdag op Zaterdag werd de waak gehouden. Vader ging er niet op vooruit, zoodat ik 's morgens kaplaan Diederer waarschuwde om hem de laatste H.Sacramenten toe te dienen, hetgeen dan ook omstreeks 9 uur gebeurde. Jozef en ik namen vrij om er bij tegenwoordig te zijn. Vader scheen nog voldoende bij kennis om zich met het gebeuren te vereenigen, want hij sprak nog enkele gebeden mee uit. Overigens was hij gelaten en in zich zelf gekeerd. Dit alles gebeurde onder het gebulder der Amerikaansche in de buurt rond ons dorp. Door den dag bleek Vader nog meermalen in gebed bezig te zijn. Hij maakte ook nu en dan een kruisteecken. Zijn hijgende ademhaling wees erop, dat hij het niet lang meer zou uithouden, maar niemand vermoedde, dat zeer spoedig het einde zou naderen. Door den dag was mijnheer pastoor, Mientje Haeren en de oude heer Haeren even bij hem geweest. Hij keek dan wel even op, maar zei niets. Tegen half acht 's avonds kwam kaplaan Diederer nog eens kijken. Wij gingen samen rond het bed zitten en praatten wat. Rond 8 uur werd het ons duidelijk, dat het einde naderde. De ademhaling werd zwakker en de pols onmerkbaar, zoodat de dood wel moest intreden. Ik hield hem een brandende gewijde kaars in de handen en we baden de gebeden der stervenden. Daar verschillende kinderen, waaronder zijn priesterzoon, niet aanwezig konden zijn, is het voor hem een troost en voorrecht geweest, toch een priester bij zijn verscheiden te hebben gehad. Bovendien is hij op Zaterdag, Mariadag, gestorven. Het was dien dag zoo vlug gegaan, dat zelfs Frits en Trautje niet tijdig werden gewaarschuwd. Ik heb 's morgens alles in het werk gesteld om Zuster Diomedes een brief met doktersverklaring klaar te maken. Zij kon echter ook wegens de oorlogsomstandigheden niet meer thuis zijn. En wanneer Matj6 bericht zal kunnen krijgen, is ons nog onbekend, omdat hij in het bezette gebied van ons land verblijft.

WOENSDAG, 22 November. heeft Vader's begrafenis plaats gehad. Volgens zijn wensch kon hij begraven

worden in moeders graf, zoodat nu Vader en Moeder z.g. op dezelfde plaats den jongsten dag afwachten om samen het beloofde land van eeuwige blijdschap ook met het verrezen lichaam te bewonen. Het was dien dag een echt herfstweer met regen en wind. De wegen vol modder, want de Amerikaanse legerauto's raasden er druk over heen. Niettegenstaande het slechte weer waren verschillende familieleden aanwezig. O.a. Frits en Käthe, Gerard Coerver met Trautje en kinderen, de gebroeders Jozef, Frans en Peter Henskens; verder J. Senden van Ubachsberg met zijn priesterstudent Frans. Bernardine Franssen, Jozefa Vonken, Johan Theunissen en Fini Henskens-Herens. Later op de dag was Hein Ploum en de Eerw. Heer pastoor nog hier. Tante Kalker kon wegens de oorlogsomstandigheden niet hier zijn. Door een inslag in het huis van Joh. Theunissen, juist bij haar slaapkamer, waarin ze te bed lag (ze werd echter niet gewond); en de miseries van de evacuatie van de inwoners van Kerkrade, heeft ze ook veel geleden. Nochtans maakt ze het naar verhouding goed. Ik hoef niet verder uit te wijden over Vaders leven, hetgeen ik bij zijn 80en verjaardag in een gedicht heb verwerkt. laten we in groote dankbaarheid voor onzen dierbaren Vader en onze lieve Moeder steeds blijven bidden, opdat we ons eens weer vereenigd in den hemel mogen weerzien, niet in tranen maar in het licht van Gods genade. 30.11.1944.

VRIJDAG, 1 December 1944. 's Morgens gooit een Duitsch vliegtuig een bom op de Julia tusschen de Amerikanen, die bij hun keuken in de rij staan te wachten.

De uitwerking is verschrikkelijk. Meer dan 20 man blijven dood en dubbel zooveel menschen raken gewond. In nerveuze haast zorgen de roode kruis-mannen, dokter en verbandmeesters voor hulp. Ik heb eenige wagens naar Heerlen zien voorbij rijden met gewonden.

(wordt vervolgd)

Noten

1. H. Haenraets, *Sittard frontstad 1.9.1944 - 22.5.1945*, in: de Msg 1978, 199; Algemeen: R.P.W.J.H. van der Heijden, *Tussen angst en honger. Facetten van het leven in de oostelijke mijnstreek tijdens de tweede wereldoorlog*, in: LvH 1994, 65/66 (literatuurlijst 75/77); G.J.M. Gouverne, *Vijftig jaar geleden. De Amerikaanse opmars en de bevrijding van oostelijk Zuid-Limburg in het najaar van 1944*, in: L.v.H. 1994, 89 (situatiekaart, 84); Fr.G.H.M. Crutzen, *Oorlog en bevrijding in Ransdaal (dagboek pastoor Kremer)*, Valkenburg a/d Geul, 2001; Rie Op den Camp, *Dagboek van een Geleense jongen 10.5.1904-2.9.1945*, Geleen 2003; J. Wiertz, *Zondag 17 september 1944*, in: Kerkrade Onderweg, 2003, 50-52; Hans Heltzel, *Bevrijding oostelijke mijnstreek*, Heerlen 2004 (Eygelsheven, 85); Herman Klören, *'Een onregelmatig dagboek' uit de oorlogstijd*, in: L.v.H. 2004, 89-99 (Eygelsheven, 96); Jeanne van de Berg, *17 september 1944 We zijn bevrijd!*, Heerlen 2007
2. Met dank aan dhr. A. Houtermans, Mönchengladbach voor terbeschikkingstelling van het manuscript
3. Met dank aan dhr. W. Eijdemans, Eygelsheven, interview 17 februari 2008
4. A.W.A. van den Elaart *Eygelsheven 850 jaar*, Heerlen 1981, 31, 42, 53, 124, 148, 207 en 318
5. Chr. Henskens *Mooi Eygelsheven...*, Uitgeverij 'Eygelsheven', december 1986 (foto C.H., 79)
6. Kerkhof gelegen aan de Rimbürgerweg tegenover mijn Julia; Torenstraat bij de oude kerk/centrum
7. Paul Reynaud, Premier Frankrijk 22.3. - 16.6.1940; Van 1942-45 in Duitse gevangenschap
8. Noch H.A. Beaujean, noch J. Hoen maken hiervan melding in hun uitgave's over Heerlerheide
9. A.W.A. van den Eelaart, *a.w.*, 1981, 27, 28, 29, 255 foto's bominslag 30/31.7.1941
10. NSB = Nationaal Socialistische Beweging; Graaf Max de Marchant et d'Ansembourg
11. Villa = huize 'Glück Auf', woonhuis directeur Raymond Pierre, Torenstraat, later Hoofdbureau L&V
12. Gigi Verheijen, *Het radiotoestel in de Tweede Wereldoorlog*, Buchten 2009, 69, 182, 217/218, 253 (foto Waldorp-radiotoestel type 47A, 1936, winkelprijs f 150,00 !) *Op 18 en 22 augustus 1944 werden de ingeleverde radiotoestellen uit Eygelsheven niet vanaf de gemeentelijke opslagplaats naar de verzamelplaats Maastricht afgevoerd, maar op de valreep rechtstreeks naar een binnenschip in Maastricht om van daar te worden afgevoerd naar Duitsland. De 4.444 inwoners van Eygelsheven leverden in 1943 in totaal 534 radiotoestellen in. Niemand kreeg zijn kostbaar eigendom terug en ook geen schadevergoeding. Kort na de inlevering kregen wel 19 caféhouders hun toestel terug zonder radio-ontvanger, maar nog wel geschikt als grammofoon-versterker in hun zaak. Met dank aan dhr. E.M.J. Verheijen, Buchten, brief d.d. 17 maart 2009*
13. Kolverenbeemden is een vijver richting Rimbürg; in Eygelsheven waren 2 mijnen: Laura en Julia
14. R.J.A. Janssens, *De mysterieuze vrachtwagen-pilotenhulp*, in: de Msg 2004/3, 103, noten 30/32 [hierin wordt de politiehulp, o.a. te Eygelsheven, gehekeld en als walgelijk omschreven]
15. VI = Vergeltungswaffe 1; raket met springstof gevuld en een grote vernietigingskracht
16. Wilhelmina = Staatsmijn Wilhelmina te Kerkrade/Terwinselen; in de volksmond 'd'r Stjaat' genoemd
17. zie: A.W.A. van den Eelaart, *a.w.*, 26 Deutsche Haus; 30 turbine Julia
18. Leo Slangen, oud-onderwijzer LO Eygelsheven
19. Deze watertoren bestaat nog; na her-indeling 1981 op grondgebied van de gemeente Landgraaf
20. Westwal(l) ook 'Siegfriedlinie' genoemd; permanente stelling aan de westgrens die zich uitstrekte van Kleef tot aan de Zwitserse grens; ten dele bewaard gebleven in Bleijerheide/Pannesheide
21. Gerard Coerver, zwager van de auteur
22. Hopel = gemeente Kerkrade; Delleweg = gemeente Nieuwenhagen
23. N.A.F. = Nationaal Arbeid(er)s Front; O.D. = Ordedienst (Nederlandse Nationaal Socialisten)
24. Kasteel, molen en boerderij Strijthagen in de gemeente Schaesberg; nu Landgraaf
25. Waubach, Hoven en Groenstraat zijn buurtschappen van de gemeente Ubach over Worms
26. O. Ortmanns e.a. *Nivelstein und Finkenrath*, Herzogenrath 2008, 65-68
27. P. Tans *100 Jaar Harmonie St.Caecilia Eygelsheven 1892-1992*, Eygelsheven 1992, 34, 38

